

Regional plan Norefjell-Reinsjøfjell

Høringsparter oktober 2019:

Del 1:

1. Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap
2. Direktoratet for mineralforvaltning
3. Fylkesmannen i Oslo og Viken
4. Villreinnemnda for Bratfjell-Vindeggen, Blefjell og Norefjell-Reinsjøfjell
5. Sigdal kommune
6. Krødsherad kommune
7. ~~Flå kommune (ingen vedlegg)~~
8. Nes kommune
9. Nore og Uvdal kommune (foreløpig)
10. Villreinutvalget for Norefjell-Reinsjøfjell
11. Buskerud Næringshage
12. Langedrag Naturpark
13. Øygardsgrend grunneierlag
14. Fekjan/Brynhildstjern sameie (BFS)
15. Børtnes-Ødegården grunneierlag
16. Harald Stavn Skjørten
17. Stavn fjellsameie v/Harald Skjørten
18. Torger Kolsrud
19. Knut Sønsteby og Marianne Skjetne Bøe
20. Høgevarde AS v/Erik Gulsvik

Del 2:

21. Sameiet Vik, Vold og Rud
22. Per G. Ringnes
23. Norefjell Utvikling
24. Grunneiere i Gammelseterområdet v/Jostein Guttormsen og Anders Widding
25. Norefjell Fritidsbygg AS v/Åke Holtet
26. Eggedal utmarkslag v/Jostein Guttormsen
27. Grunneierne Åse Lene Eckhoff, Gudmund Olsen, Siri Merete Killand, Unni Sandsbråten, Kjell Erik Kopseng og Jan Ødegård
28. Halvor og Oda Sarine Juvet
29. Tone E Svendsen og Håkon Røed
30. Hytteforeningene Norefjell Vest
31. Thor Einar Kristiansen
32. Haugheimseter hytteforening
33. Hans Jan Bjerkely
34. Hans Jørgen Rånes
35. Rakketjern Tun- og Hytteforening (RTH)
36. Odd Grim Torstensen
37. Thor Erik Jelstad
38. Norsk Friluftsliv
39. Forum for natur og friluftsliv i Buskerud
40. Naturvernforbundet i Buskerud
41. Den norske turistforening (DNT)

Sameiet Vik, Vold og Rud
v/Østen Wold, plangruppa
Vold Øvre
3539 FLÅ

Buskerud Fylkeskommune
v/ prosjektleder Ellen Korvald

Merknader til:

«Høring av forslag til Regional plan for Norefjell-Reinsjøfjell med frist
10.10.2019.

Vi i sameiet Vik, Vold og Ruud ønsker å utvikle og forvalte deler av vårt fjellområde, og vil med dette komme med enkelte kommentarer til «Høringsforslaget til Regional plan for Norefjell – Reinsjøfjell».

Vedr. fjellområdet er det spesielt viktig å påpeke at det er kun en mindre del av sameiets areal som vil bli berørt av prosessen med utvikling av hyttetomter, slik at størstedelen av området får en tilsvarende bruk som i dagens situasjon.

Med dette vil da alle sameiere kunne ivareta sine interesser på en rettferdig måte.

Vi vil med planforslaget synliggjøre bruken om å utvikle deler av sameiets areal til hyttebygging og fritidsaktiviteter, og som i seneste år har vist seg å være en god og fornuftig tanke. Med henvisning til Høgevardeprosjektet, nå også Turufjell, viser dette med all tydelighet at Flå kommune har fått en oppblomstring, er i positiv utvikling, er tilført økte investeringer, økt tilflytting og i sin helhet en bygd med fremtidsmuligheter.

I denne sammenheng kan også nevnes:

- Nye/flere arbeidsplasser innen utvikling – bygging – oppfølging/tilrettelegging
- Større muligheter for den enkelte eiendom og grunneier
- Økt aktivitet/større ringvirkninger
- Samkjøring/flerbruk av etablerte/eksisterende installasjoner
- Solide aktører med felles mål og struktur
- God dialog med Høgevarde og sameier Olav Thon gruppen
- Vi opplever Flå kommune som positiv til sameiets innspill

Planarbeid

Sameiets interne planprosess startet i 2007 og det har vært ulike forslag som har vært diskutert. Sammen med arealplanlegger Grindaker AS har vi kommet frem til foreslåtte områder som er å foretrekke for videre utvikling og oversendt dette materiale til kommunal behandling. Vi har hele tiden hatt som fokus å bevare områdets karakter, minimale terrenginngrep slik at området blir et godt sted å være.

Vi mener at Høgevarde har vært flinke til å tilpasse naturen og hyttebygging på en veldig

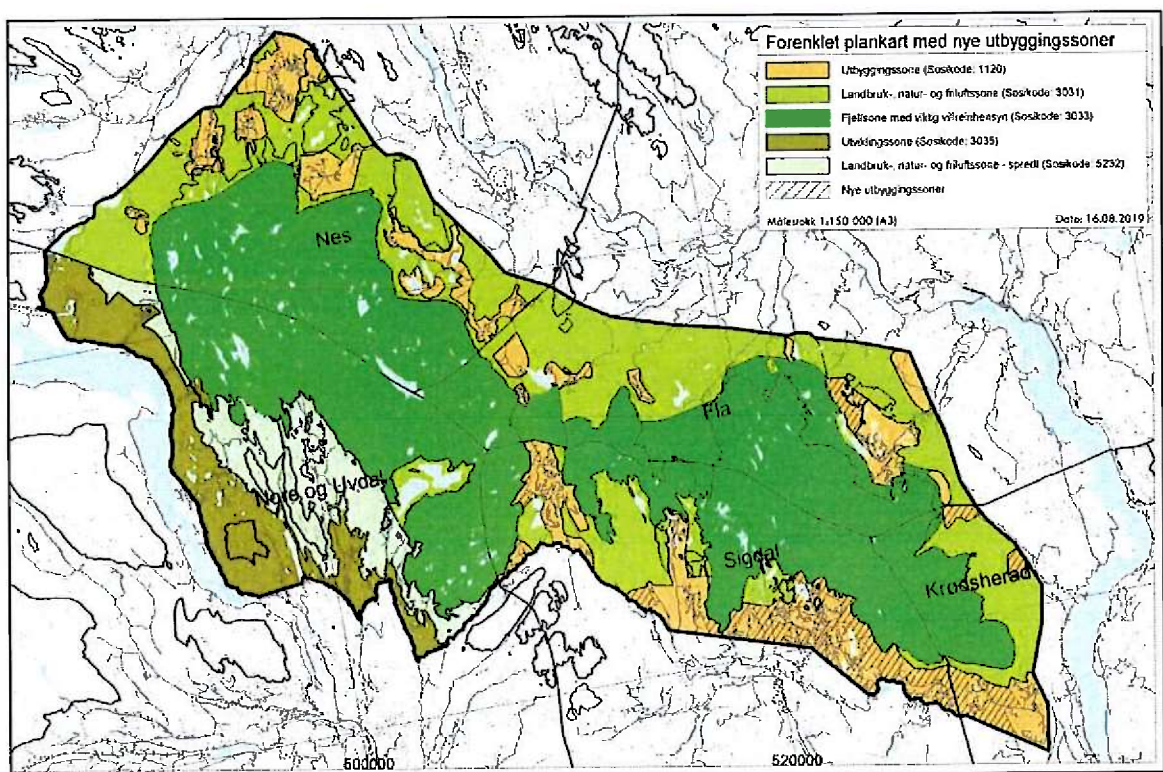
god måte uten at området mister sin attraksjons kraft.

I vår prosess har vi fra opprinnelig utkast i 2014 redusert våre utbygnings områder.

Plangruppa i Vik, Vold og Ruud-sameiet må presisere at vi til enhver tid har hatt fokus på de miljømessige utfordringer som et fjellområde kan ha og tatt spesielt hensyn til dette i vårt planarbeid.

Innsendte forslag omhandler kun deler av sameiets areal, og som er lagt som en naturlig forlengelse av Høgevarde sin utbygging, noe som gir området en helhetlig plan.

Ski- og turløyper er allerede etablert i fellesskap.

Kart 8 er et forenklet plankart der sort skravur grovmasket synliggjør hvilke arealer som er nye utbyggingssoner i forhold til vedtatte kommunale planer. Etter høringen vil det bli tatt stilling til endelig avgrensning av utbyggingssonene. Side 32 av 48 Regional plan for Norefjell - Reinsjøfjell 2019-2035 Kart 8. Forenklet plankart der skravur viser nye utbyggingssoner.

Rein – tamrein/villrein - bruk av data

Med henvisning til kommuneplanen innehar denne et utbyggingsområde ved Voldsetrene som en forlengelse av Høgevarde-utbyggingen.

Planens intensjon er av interessene for villrein, lokal nærings- og samfunnsutvikling og

friluftsjnteresser ivaretas og at sambruk og sameksistens mellom disse gruppene er særlig viktig i fjellområdene.

Det vi ser av saksutredninger er at det benyttes datagrunnlag som ikke er faktum i dagens situasjon, men som bygger på eldre og dels mangelfulle registreringer.

Vi kan derfor kort oppsummere hva som er faktum i nedenfor stående pkt.

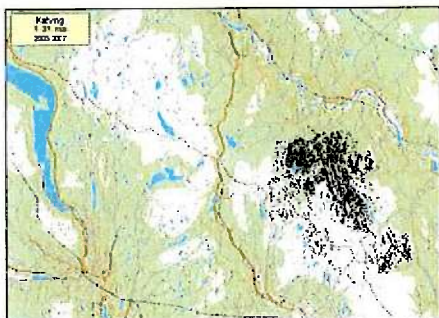
- Det er foretatt observasjoner/registrering i påstått område i siste 4 år
- Vi kan derfor, medio 2019 dokumentere, både med foto og dronefilming at området ikke blir benyttet som kalvings plass, ei heller som kalvings område.
- Kalvings områder er lengre inn i fjellet.
- Opprinnelig reinstamme er satt ut av lokale grunneiere
- Eldre, og unøyaktig bruk av data
- Det kommer ikke dyr på trekk inn i området fr helt i slutten av mai.

Det må bemerkes at måten GPS målinger er brukt på, gir et feilaktig bilde eller i beste tilfelle et skjevt bilde av reinens bruk av området.

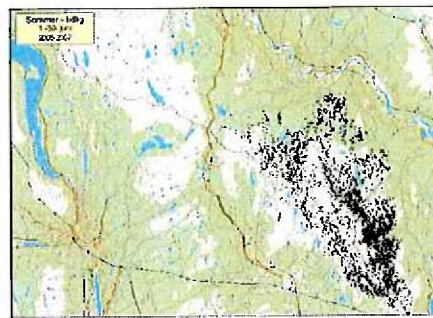
Ved GPS registrering av rein, sender GPS-sender ut et signal hvert 40 minutt.

I registreringer er det totalt 8 dyr som blir kartlagt og registreringene fremkommer som prikk(er) på kartet.

Når disse registreringene gjøres over en lengre periode blir det betydelig antall «prikker»/ registreringspunkter på kartgrunnlaget og skalering av rein blir overdreven. Dog, og særdeles viktig, medfører dette ingen ting om hyppigheten av bruken av rein i området(ene). I teorien er det tilstrekkelig at et dyr i perioden har vært i området KUN en gang og ikke beviselig at det er et mønster som indikerer kontinuitet i reinens adferd På denne bakgrunn kan det synes tilfeldig hvor registreringene blir og resultatet deretter.

I kalvingsmneden mai er reinen stort sett konsentrert i områdene nord for Tingsjoen, vest for seterveien Rudstran/ Vollsætran, vest for Fyrisjoen og nord for Laksejuv.

Vedlegg side 5 av Reimers rapport av 13.juni 2016

Dersom det er 8 dyr som er merket og dersom denne reinflokken på 8 dyr skal være grunnlaget for bruk av areal vil store deler av Flå kommune være en del av reinens bruksområde og utsatt for sterk begrensning av bruk eller båndlegging.

Det er da betimelig at foto på side 5 er en omrderegistrering over 3 år og hvor registreringene er lagt på hverandre, med det resultat at mengden av rein blir tredoblet av hva det reelle antallet er.

Dette blir da både misvisende og feil.

GPS merkingen kan ikke vektlegges da denne registreringen er «svært perifer» i forhold til forventet bruksområde. Rein har vært observert beitende på støyvoller langs RV7, noe som skal være kjent for de fleste.

Vi vil understreke at vi legger Reimers sine rapporter til grunn, da disse er gjennomarbeidet og dels dokumentert, men må samtidig erkjenne at det er forekommer usammenhengende vurderinger og konklusjoner som gir et misvisende helhetsbilde. En viktig observasjon er at reinens bruk av området har endret seg i den siste 10-12 årsperioden, siden registrering i 2005-2007. Konklusjonen i rapport av 13.juni 2016 er derfor sterkt motstridende da reinens vandring ikke kan dokumenteres tilstrekkelig.

KONKLUSJON:

Vår konklusjon, og med henvisning til ovennevnte, er at vårt forslag tilgrensende Høgevarde- utbyggingen er særdeles godt egnet til utbygging.

Og som et svært viktig punkt, er at vi samkjører og bruker allerede opparbeidet infrastruktur i Høgevarde. Det betyr mindre inngrep i natur hos oss.

Vedr. del av planlagte utbyggingsområde i sameiet er dette IKKE noe kalvings område, basert på seneste års registreringer hvor vi har dokumentert sporing på snø, videofilming, dronefilming av terreng og foto. Dette er også sammenfallende med Eigil Reimers sine observasjoner i området og at det ikke er bevislig med reinkalving i mai.

Vi mener at planlagte utbyggings-område ivaretar naturen og miljøet på en god og forsvarlig måte. Ivaretar sameiernes ulike interesser på en rettferdig måte, samt viderefører området karakter på en helhetlig og skånsom måte.

For plangruppa
Østen Wold
Flå 30.09.2019

Ringnes Skog

Ringnes 06.10.19

V/Per G. Ringnes

Ringnesveien 1119

3536 Noresund

Til Buskerud Fylkeskommune

Høringsinnspill til Regional plan for Norefjell-Reinsjøfjell.

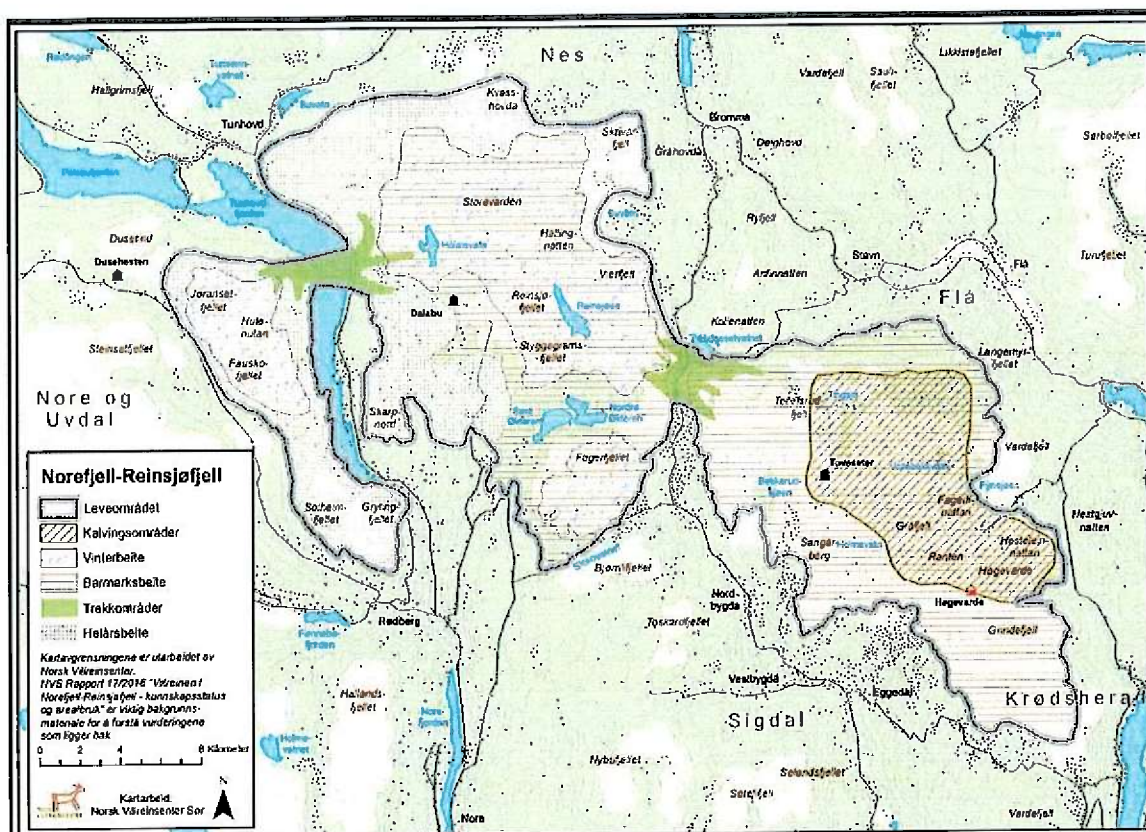
Gjelder området: Ringnessetra i Krødsherad Kommune på grensen mot Flå kommune

Laksejuv er det tilgrensende naturreservatet i sør med sine verneregler. Utbyggingssonen er ikke i konflikt med naturreservatets grenser. Som grunneier mener jeg at det er urimelig om vernereglene skal ha virkning utenfor verneområdet, og at benevnelsen på området gir feil assosiasjoner, i fortsettelsen ber jeg om at området benevnes Ringnessetra.

5.4 Fokus i høringen – 3. Ringnessetra

i. Villreinhensyn med nærhet til kalvingsområder

På arealbrukskartet utarbeidet av Norsk villreinsenter sør er kalvingsområdet illustrert med skravur. Ifølge Anders Mossing i NVS er det GPS posisjonene som alene har stått for avgrensningen i dette området nedenfor Geitestein. Vi må anta at professor Eigil Reimers kommentarer til Grøun i Flå ifbm. Reguleringsplan for Høgevarde også gjelder Ringnesseter området, ettersom det ligger helt inntil hverandre. Om GPS posisjonene er Reimers kommentar: «at dyr vil kunne bruke areal som ligger utenfor arealet det normalt bruker, som her. På samme måte vil den kunne trekke både ned i barskogområdene mot riksvei 7. og Tunhovdfjorden ved spesielle anledninger». Reimers har flere ganger vært i Grøun-området i kalvingsrommet uten å ha observert dyr slik at han er trygg på at Grøun er utenfor normalt leveområde samtidig som det er tydelig at området en gang iblant er i bruk. Reimers bekreftet på telefon i juni 2016 både ovenfor Villreinsenteret og undertegnede at han aldri hadde sett Rein i Ringnesseter området. Dette samsvarer med hva vi har erfart etter å ha brukt området i flere generasjoner og heller aldri sett reinsdyr her. Ifølge Reimers kalver vanligvis ikke reinen i områdene sørøst for Gulsviksetra, men vest for Fyrisjøen, dvs. områdene nord for Gråfjellvarden og Fagerlinatten. Selv om det er (GPS) registrert simle(r) i Ringnesseter- området betyr dette ikke at slike områder er en del av reinens kalvings områder da reinen til tider kan søke ned i lavereliggende områder. NVS medgir også i sin rapport at GPS registreringene kan skyldes barmarks beite sent i mai. Med bakgrunn i dette ber jeg om at det skraverte området som indikerer kalvingsområde nedenfor 950- 1000 moh beliggende nedenfor Geitestein i Ringnesseter-området fjernes. Samtidig vil jeg påpeke at det er mer riktig at området mellom Laksejuvflata/Hestelein og Geitestein markeres som barmarksbeite ettersom dette ifølge Reimers er et område som simler og kalver trekker til etter kalvingen. Det er den samme erfaringen som vi har.

ii. Utbyggingen åpner opp for utbygging i en del av kommunen som til nå har vært naturområde.

Etter godkjenningen av områdeplan Høgevarde i Flå, med planlagt utvikling av destinasjon for fritidsboliger, blir «kalvingsområdet» noe endret. Skravuren som er i Krødsherad, blir nå liggende uten tilknytning til resten av «kalvingsområdet». Som Grunneier synes jeg det derfor er urimelig å bruke dette som et argument for ikke å godkjenne en utbygging inntil et allerede regulert hyttefelt i Flå. Slik jeg skjønner det er det ikke bebyggelse utenfor reinens bruksområde som er problemet, men, trafikken av folk i fjellet som kan være problematisk i kalvingsperioden.

Ved en utvikling i Ringnesseterområdet vil utbyggingssonen ligge lavere enn det som allerede er godkjent i Flå. Det er mulighet for å tilrettelegge turstier både nordover og sørover gjennom naturreservatet slik at turgåere ikke kanaliseres opp i fjellet når reinen er mest sårbar. Dette ble det tatt høyde for i verneprosessen og er nedfelt i verneforskriften for Laksejuv naturreservat. Se vedlegg fra Miljødirektoratet. På den måten vil man kunne kanalisere turgåere bort fra der reinen normalt oppholder seg. På bakgrunn av dette vil jeg hevde at belastningen for reinen på Norefjell ikke vil bli større, men heller bidra til at utbyggingen foran på Norefjell og Høgevarde hyttefelt kan knyttes sammen uten at man må opp i fjellet og uten at reinen blir forstyrret.

Med hilsen

Per G. Ringnes

Klima- og miljødepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 OSLO

Trondheim, 30.04.2018

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2018/4297

Saksbehandler:
Asbjørn Tingstad

Miljødirektoratets tilråding om vern av skog våren 2018 - tilleggstilråding

Miljødirektoratet tilrår at det tas inn dispensasjonshjemmel for en opparbeidet tursti i verneforskriften for det foreslåtte Laksejuv naturreservat i Krødsherad kommune. Det er en forutsetning at det dreier seg om en enkelt opparbeidet tursti som er tilpasset terrenget og som ikke krever omfattende bruløsning for å krysse bekkekløfta/elva.

Miljødirektoratet sendte sin tilråding om vern av skog våren 2018 i brev av 04.04.2018.

I etterkant av vår tilråding har vi mottatt brev fra Krødsherad kommune der kommunen ber om at det blir gjort en endring i forslag til verneforskrift for det foreslåtte Laksejuv naturreservat.

Kommunen beklager at de ikke har sendt inn noen kommentarer til dette tidligere, men det er først nå de begynner få oversikt over ønsket bruk av dette området. Kommunen er generelt positive til frivillig vern, og har ingen generelle kommentarer til utstrekning eller verneforskrift. Gjennom arbeidet med regional plan for Norefjell-Reinsjøfjell og kommunens egen kommunedelplan for Norefjell, har behovet for kanalisering av trafikk kommet stadig sterkere frem. Dette gjelder generelt for å tilby bedre reiselivsopplevelser, men også for å lede trafikk utenom områder med spesielle naturkvaliteter, herunder beite- og kalvingsområdene for rein.

Verneforslaget omfatter et langstrakt område, som i praksis stopper for en gjennomgående turveg fra Norefjell til Gulsviksetrene, som er to tunge utbyggingsområder. Kommunen mener det er ønskelig å kanalisere trafikken mellom disse to destinasjonene fremfor at ferdselen foregår mer eller mindre tilfeldig, og kommunen har god erfaring med slik tilrettelegging. Per i dag vet ikke kommunen hvordan de best kan kanalisere trafikken i dette området, men de ønsker at det gis en åpning for at det kan legges en turveg gjennom Laksejuv på en mest mulig skånsom og samtidig universelt utformet måte. Den store reiselivssatsingen rundt Norefjell medfører et behov for å tilrettelegge turveger, og kommunen håper at et naturvernområde ikke er til hinder for å finne gode helhetsløsninger. Kommunen ber derfor om at det legges inn en åpning i verneforskriften for å kunne opparbeide en turveg gjennom verneområdet etter søknad.

Norskog, som representerer grunneier i denne vernesaken, støtter kommunens ønsker, og ber i e-post av 11.04.2018 om at det i verneforskriften tas inn et eget punkt h i verneforskriftens § 7: *Etablering av tursti som krysser verneområdet i retning nord - sør for passering av juvet.* De har tidligere nevnt behovet for en bruløsning. Når kommunen uttrykker seg såpass klart i denne saken, mener de dette må vurderes på nytt.

Generelt er Miljødirektoratet ikke i mot til at det kan tilrettelegges for ferdsel i skogreservater dersom dette kan gjøres på en måte som ikke påvirker verneekvalitetene negativt. En enkel tursti som krysser bekkekløfta kan opparbeides på en slik måte at verneekvalitetene ikke påvirkes. Etter vår vurdering vil dette avhenge av hvilken grad av tilrettelegging det legges opp til. Kommunen ønsker at det åpnes for anleggelse av en tursti som er skånsomt, men samtidig universelt utformet. Dersom det skal anlegges en tursti som krysser bekkekløfta og som samtidig er universelt utformet, vil dette medføre et omfattende bruprojekt som vil kunne gi omfattende virkninger på verneekvalitetene i kløfta. I tillegg vil en tursti med slik høg standard også kreve omfattende tilrettelegging som vil påvirke andre deler av området.

En forutsetning for å ta inn en dispensasjonshjemmel for en tursti i verneforskriften er at det aktuelle tiltaket er en enkelt opparbeidet tursti som er tilpasset terrenget og som ikke krever omfattende bruløsning for å krysse elva. Forutsatt at dette legges til grunn, tilrår Miljødirektoratet at det tas inn et eget punkt h i verneforskriftens § 7: *Etablering av enkel tursti som krysser verneområdet i retning nord - sør.*

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Knut Fossum
seksjonsleder

Asbjørn Tingstad
seniorrådgiver

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Kopi:
Fylkesmannen i Buskerud, postboks 1604, 3007 Drammen
Krødsherad kommune, 3536 Noresund
Per G. Ringnes, Ringnes, 3536 Noresund
Erling Bergsaker, Norskog, Lilleakerveien 31, 0283 Oslo

Notat

Structor

23

Dato 9.10.2019

Structor Lillehammer AS
Fåberggata 116
2615 Lillehammer

www.structor.no
Vår ref: TCHLIL
Telefon: 932 43 078

Til:	Buskerud fylkeskommune v Ellen Korvald
Kopi:	
Fra:	Structor Lillehammer v/ Tor Christensen, pva Norefjell Utvikling AS
Oppdrag:	14015B Utbygging Tempelseter-Djupsjøen
Vedr:	Merknader ved høring av Regional plan for Norefjell-Reinsjøfjell.

Vi viser til høringsbrev av 21.8.2019 og vil her få fremme noen merknader til planforslaget (heretter kalt Regionalplanen):

1. Bakgrunn for merknadene

Merknad sendes på vegne av Norefjell Utvikling AS, som bl.a. representerer grunneierne Anders Flågan Strand 141/1, Tone Besserud 142/1 og Borgar Kolbjørnsrud 143/12 i Sigdal kommune.

Ovennevnte har over mange år arbeidet med forberedelser og forslag til utbyggingstiltak for nærings- og fritidsbebyggelse med tilhørende aktivitetsområder i Sigdal, herunder innspill til kommunedelplanen for Tempelseter, Djupsjøen og Eggedal sentrum 2019–2035. Forslag til slik plan er nå utarbeidet av Sigdal kommune parallelt med Regionalplanen og ligger ute til høring med frist 15.11.2019. Forslaget til kommunedelplan fanger langt på vei opp hovedprinsippet i Norefjell Utviklings innspill, som er å legge opp til en reell næringsutvikling som skaper arbeidsplasser i Sigdal, heller enn en ren utbygging av fritidsboliger uten tilhørende næring og aktiviteter.

2. Innledende / generelle kommentarer

Våre merknader knytter seg i hovedsak til det planbeskrivelsen fremholder som fokusområder i prosessen. Innledningsvis vil vi likevel kort bemerke følgende to momenter:

- En merker seg at Sigdal kommunes konsekvensutredning til kommunedelplan (Sigdal kommune, 05.09.2019) i mange tilfeller viser helt andre konsekvensgrader for villreinen enn den utredningen som følger Regionalplanen (Punsvik Naturforvaltning AS, 9.5.2019).
- Konsekvensutredningen til Regionalplanen (Punsvik) konkluderer med følgende anbefaling: **«Det anbefales at det ikke planlegges/vedtas ny hyttebygging av betydning og ny kunnskap framskaffes».**

Det er vel generelt i konflikt med det en kan lese seg til i planbeskrivelsen mht kommunenes ønsker og formålet med planen. F.eks. i kapittel 2 står det: «.. Gjennom helhetlige vurderinger skal blant annet villrein, lokal nærings- og samfunnsutvikling og friluftstinteresser søkes ivaretatt. Sambruk og sameksistens mellom disse gruppene synes særlig viktig i dette fjellområdet.»

Konsekvensutredningens konklusjon reiser jo de helt prinsipielle spørsmålene om utbygging/reiseliv kontra f.eks. villrein. Vi regner med at kommunene og overordnede

1/6

myndigheter generelt vil ta stilling til dette og veie næringsutvikling og arbeidsplasser opp mot hensynet til villreinen i området på et mer prinsipielt grunnlag.

Som et eksempel viser tall fra SSB at befolkningen i Sigdal har gått ned fra ca 4000 på 1960-tallet til ca 3500 i 2019, med prognose for videre nedgang til ca 3000 i 2040.

I perioden 1992-2019 har villreinstammen blitt forvaltet med et mål på 570 dyr, ved avskyting av mellom ca 100 og 400 dyr pr år, for det meste om lag 200-250 dyr i året.

Ut fra dette kunne en tro at det vil være viktig i et helhetlig samfunnsperspektiv å prioritere tiltak for å stanse nedgangen i befolkning, framfor beskyttelse av villreinstammen som synes livskraftig. Et godt tiltak ift befolkningen vil være å prioritere tiltak som skaper nye arbeidsplasser i kommunen.

I forhold til det samme kan det ellers bemerkes at grunneiernes holdning og forutsetning helt siden avslutningen av tamreindriften og overgangen til forvaltning etter villtoven har vært at forvaltningen av villreinstammen ikke skal være til hinder for annen næringsvirksomhet eller andre interesser.

Vi viser her til planbeskrivelsens kapittel 4.3 det dette omtales:

«Villreinen i området stammer fra tamreindrift som ble avsluttet i 1968 og at grunneierne etter dette ønsket å forvalte gjenværende rein i området etter villtoven. Dette medførte opprettelse av «villreinområde på særlige vilkår, Norefjell-Reinsjøfjell villreinområde.

I vedtektene for Norefjell-Reinsjøfjell villreinområde er formålet definert slik:

«å skape grunnlag for en god og enhetlig forvaltning av villreinstammen i området. Villreinen skal forvaltes som en del av fjellområdets samlede ressursgrunnlag. Bestandsstørrelsen skal legges på et nivå som ikke skader eller konkurrerer med annen næringsvirksomhet eller andre interesser. Stammen er ønsket som en tilleggsattraksjon og supplement til den lokale fauna.»

Villreinområdet ble i prøveperioden fra 1992 avgrenset til areal over 1000 meter over havet bl.a. med utgangspunkt i begrunnelse fra grunneierne:

«Norefjell-Reinsjøfjellområdet er et stort, sentralt beliggende høgfjellsområde med betydelige utbyggingsinteresser. Ved å definere tellende areal fra og med 1000 meter over havet vil man unngå konflikt mot utbyggingsinteresser i alt vesentlige. Ved ytterligere å fastsette tak for dyretallet påvirkes også reinens bruk av de perifere og utenforliggende arealer.»

Grunneierne var tydelige på at de forbeholdt seg retten til å fastsette hvor stor reinbestand området skal ha.

3. Merknader

Nedenstående merknader knyttes i hovedsak til planbeskrivelsens kap 5.3 Retningslinjer:

§1.1 Formål med planen:

Følgende er anført:

Hovedformålet med Regional plan for Norefjell-Reinsjøfjell er å komme fram til en langsiktig og helhetlig strategi for bruk av fjellområdene med fokus på å ivareta

- villrein
- lokal nærings- og samfunnsutvikling
- friluftssinteresser

Sambruk og sameksistens mellom disse gruppene synes særlig viktig i dette fjellområdet.

Merknad: Norefjell Utvikling mener dette er en god målsetting. Vi vil likevel minne om vår innledende merknad mht grunneiernes intensjoner ved overgangen fra tamreindrift til forvaltning etter villtoven.

§2.3 Friluftsliv:

Retningslinjen lyder: «Muligheter for et aktivt friluftsliv både sommer og vinter er et viktig grunnlag for dette fjellets attraksjon. For stor ferdsel kan ha negativ virkning i form av terrengslitasje og forstyrrelser for villrein og annet naturmangfold. Ferdselsstyring er et viktig virkemiddel for å redusere negative effekter. Merking og tilrettelegging av stier og skiløyper utenfor sårbare områder, samt løpende informasjon og dialog om viktige hensyn, er viktige bidrag.»

Merknad: Norefjell Utvikling er enig i at ferdselsstyring er et viktig avbøtende tiltak. I forbindelse med dette kan også etableringen av en enkel alpin infrastruktur over 1000 m.o.h. være et bidrag, da det kan antas at preparering av nedfarter og enkel tilrettelegging av disse i terrenget vil bidra til å kanalisere skiferdselen / aktivitetene vinterstid.

§3.1 Fjellsone med viktige villreinhensyn:

Det er anført at det vurderes 3 alternativer for alpin infrastruktur over 1000 m.o.h. «for å knytte aktiviteter i Sigdal og Krødsherad tettere sammen for å utvikle en felles fjelldestinasjon».

Merknad: Som nevnt innledningsvis er hovedprinsippet i Norefjell Utviklings utbyggingsforslag og innspill til kommunedelplanen å legge opp til en utbygging som gir reell næringsutvikling med varige arbeidsplasser i Sigdal, heller enn en ren utbygging av fritidsboliger uten tilhørende næring og aktiviteter. Aktivitetstilbud, herunder alpin infrastruktur med anledning til en forsiktig bruk av områdene over tregrensen til løyper og nedfarter er avgjørende for å oppnå dette målet. Alternativ 3 med infrastruktur opp til Høgevarde ser ut til å være det eneste reelle alternativet for å oppnå dette.

Ift villreinen vil vi i denne forbindelse støtte oss på Regionalplanens planbeskrivelse / kart 2, som viser at vinterbeitene i all hovedsak er i Reinsjøfjell, altså langt unna de områdene som er vist til alpin infrastruktur i alternativ 3 (til Høgevarde).

Særskilt merknad til konsekvensutredning fra Punsvik:

I kap. 5.2.7 som omhandler temaområde alpin infrastruktur fremholder Punsvik at det er en økende tendens til at alpintrekk også benyttes på sommerstid. Norefjell Utvikling har foreslått at skiheiser skal være i form av slepeheiser (T-krok-/tallerkenheiser). Slike anlegg er basert på at brukeren trekkes opp mens de står på ski, og kan følgelig ikke benyttes på sommerføre.

Videre anføres at skitrekkene på vinterstid vil bidra til økt skiferdsel / kiting mv. Ut fra det vi kan se i kart 2 i planbeskrivelsen og uttalelser fra grunneiere er det ikke vinterbeiter i de aktuelle områdene i rimelig nærhet av foreslått alpin infrastruktur.

Vi stiller oss derfor spørrende til konsekvensutredningen på dette punktet.

(Etter det vi kan se har Punsvik kun vurdert 2 alternativer, men vi antar at det som omtales som alt. 2 tilsvarer alt. 3 i planforslagets retningslinje.)

§3.5 Utbyggingszone

Et betydelig antall fritidsbygg og reiselivsbygg er lokalisert i denne sonen. Det er også her det meste av nye fritidsbygg knyttet til Norefjell-Reinsjøfjell vil komme. Kommunene skal være arealeffektive ved å prioritere fortetting og videreutvikling i etablerte områder før det åpnes for utbygging i nye områder. Ved planlegging og lokalisering av fritidsbebyggelse bør kommunene støtte opp om kommersielle destinasjoner.

Merknad: Vi er enige i prinsippet om å støtte opp om kommersielle destinasjoner, som er i tråd med vårt innspill til kommunedelplan mv.

Kap 5.4 Fokus i høringen

I plandokumentet anføres bl.a. at KU for villrein (Punsvik) understreker at det volum av hyttebygging og reiseliv som utkast mars 2019 legger opp til anses «å overskride bæreevnen for villreinstammen betydelig».

Det opplyses at Fylkesmannen har påpekt flere konkrete områder som de mener bør tas ut av i Utbyggingssonen og at det i høringen ønskes særlig synspunkter på disse områdene.

Merknad:

Når kommunen skal støtte opp om kommersielle destinasjoner må det jo være viktig å legge opp planleggingen slik at det faktisk kan bli en kommersiell destinasjon i utbyggingsområdene i Sigdal (jf bl.a. merknadene om alpin infrastruktur mv ovenfor). Det vil da også være viktig (i kommunedelplanen) å unngå fragmentering av byggeområdene, da det vil redusere mulighetene for kommersiell drift av aktivitetstilbud, utleie i større volumer oa.

Vi forstår det slik at fylkesmannen mener de påpekte områdene bør tas ut allerede nå i Regionalplanen. Vi ser det som naturlig at dette spørsmålet bør behandles gjennom den parallelt pågående kommunedelplanprosessen, men vil likevel kommentere følgende ift de aktuelle områdene fylkesmannen påpeker.

For oss gjelder dette Område 4. Djupsjøen-Gamlesetra og 5 Tempelseter-Istjenn:

Fylkesmannens betenkeligheter med utbyggingssonene skyldes:

- Omfang av eksisterende og planlagt fritidsbebyggelse i Sigdal er allerede svært stort. Bebyggelse i alle disse områdene i tillegg vil gi fritidsbeboerne lite nærturterreng under 1000 meter og generelt stort press på området som helhet.
- Realisering av alle disse områdene vil generelt gi stor ferdsel i fjellet og svært stort press på villreinområdene.

Merknad: Vedr totalomfanget av bebyggelse vises til den generelle merknad i vårt kap. 2 over. Når det gjelder reduksjon av nærturterreng under tregrensen bør dette vurderes nærmere gjennom kommunedelplanprosessen. Her vil det kunne vurderes forskjellige avbøtende tiltak som f. eks. utvidede aktivitetstilbud i sonene, krav om grønne strukturer / avsetning av arealer til frituftsformål enten i kommunedelplanen eller som krav til regulering mv før en konkluderer.

4. Øvrig

Det vises til planens kap. 6 Handlingsprogram.

Her omtales rullering av planen, oppfølging ift kommunal planlegging / implementering i kommuneplanene, felles sti- og løypeplan, trekk-korridor Flatvollen, samt verdiskapning og attraksjonskraft.

Spesielt for det siste er det satt opp at det skal ses på «*hvordan videre utvikling best kan styrke fjellområdets attraksjonskraft og dermed effekt på det langsiktige verdiskapingspotensialet i området. Verdiskapning defineres her som en verdiskapning som skaper arbeidsplasser (fortrinnsvis helårige), gir ringvirkninger som bidrar til bolyst og gjør at handels- og servicetilbudet til lokalbefolkningen opprettholdes*».

Merknad: Det er bra at dette vurderes. Men som nevnt i vår innledende merknad ser dette ut til å komme i direkte konflikt med anbefalingen i konsekvensutredningen, samt for så vidt også fylkesmannens betenkeligheter.

Videre under samme punkt er det pekt på følgende sentrale spørsmål (sitat):

- *fjellområdenes tåleevne (bl.a. i forhold til «overturisme» relatert til ulike tider og ulike brukergrupper)*
- *lokal verdiskaping (bl.a. hvilke faktorer er avgjørende for å lykkes og hvordan få til mest mulig helårig etterspørsel)*
- *virkning av ulike tiltak i ulike områder (hva bør prioriteres hvor)*

Framdrift for disse vurderingene er satt til 2020-2021.

Sigdal kommune har etter lang tids forberedelser lagt ut kommunedelplan til høring omtrent parallelt med Regionalplanen. Det bør avklares hvordan de to planene kan samordnes, slik at Regionalplanens prosess med tilhørende handlingsplan ikke forsinker kommunedelplanprosessen.

Med vennlig hilsen,
Pva Norefjell Utvikling AS

Tor Christensen

Structor Lillehammer AS

HØRINGSUTTALELSE TIL REGIONAL PLAN FOR NOREFJELL-REINSJØFJELL 2019-2035

Regional plan har som formål å komme fram til en langsiktig og helhetlig strategi for bruk av fjellområdene. Villrein, lokal nærings- og samfunnsutvikling og friluftsinnteresser søkes ivarettatt. **Planen skal gi rammer og forutsigbarhet for videre og mer detaljert planlegging i de enkelte kommunene.**

Som grunneiere i Gamleseterområdet har vi lagt ned et stort stykke arbeid for å få en god og helhetlig plan for vårt område. I hovedsak består utbyggingsområdene av fortetting og utvidelse av eksisterende hytteområder. Vi utarbeidet en landskapsanalyse som kartla egnede områder for utbygging og la inn grønne soner, nye stier og p-plasser slik at området åpnes opp for flere. Etter oppfordring fra kommunen la vi inn en alpinløsning som gjør det mulig å ta seg fra Tempelseter helt til Krødsherad på ski. Alpinløsningen ble plassert lavest mulig i terrenget og egnede områder langs alpintraseene under 1000 meter, ble foreslått som utbyggingssoner spesielt tilpasset frivillig utleie i samsvar med Sigdal Kommunes målsetting om å bli en reiselivskommune.

I forbindelse med høringen av Regional plan er vi overrasket over at store deler av vårt område helt ned til Gamlesetervannet, blir pekt ut som et fokusområde.

Fra Punkt 5.4 Fokus i høringen:

4. Djupsjøen-Gamlesetra:

- a. Foreslåtte utbyggingssoner fra Sigdal kommune.
- b. Betenkeligheter med utbyggingssonen skyldes

- i. Omfang av eksisterende og planlagt fritidsbebyggelse i Sigdal er allerede svært stort. Bebyggelse i alle disse områdene i tillegg vil gi fritidsbeboerne lite nærturterreng under 1000 meter og generelt stort press på området som helhet.
- ii. Realisering av alle disse områdene vil generelt gi stor ferdsel i fjellet og svært stort press på villreinområdene.

Vi vil påpeke at når det gjelder hensynet til Villreinstammen er Gamleseterområdet spesielt godt egnet som utbyggingssoner. Dette begrunnes i områdets topografi som gjør at yttergrense for villreinens antatte leveområde sammenfaller med grensen for tellende Villreinareal, ie. 1000 moh. (Kilde: Konsekvensanalysen for Villrein, Kart Naturmangfold side 17, se også vedlegg 1). Gamleseterområdet ligger langt unna trekkvei og kalvingsområder og brukes av reinen til beite sommerstid og i jakttida.

En omfattende utbygging i regional plan sitt planområde, vil være en belastning for Villreinstammen, men Gamleseterområdet er et av områdene der Villreinstammen blir minst berørt av en utbygging.

Lite nærturterreng under 1000 moh. ved en full utbygging er en begrunnelse som brukes og i utgangspunktet er det riktig, men ikke for Gamleseterområdet. Vi ivaretar nærområdet i form av grønne soner, nye turstier, badeplasser og sykkelstier. I dag er deler av nærområdet lite tilgjengelig for andre

enn eksisterende hyttebeboere grunnet private bomveier. I vårt innspill åpnes området opp for flere. Selv med en full utbygging i vårt område, vil det fortsatt være store grøntområder helt ned fra Djupsjøveien og til toppen av fjellet.

Sigdal kommune har lagt ned mye arbeid i Kommunedelplanen. En fjerning av store deler av vårt område, vil innskrenke handlingsrommet til Sigdal Kommune i dets videre arbeid med å innfri målsettingen om å bli en reiselivskommune.

Regional plan sin oppgave er å sette rammer for videre og mer detaljert planlegging i de enkelte kommunene. Fjerning av områder der det legges opp til fortetting og videreutvikling av eksisterende hytteområder, langt utenfor villreinens leveområder, hører ikke naturlig hjemme i en regional plan.

Vi mener at begrunnelsene for en eventuell fjerning av utbyggingssoner i Gamleseterområdet ikke er holdbare da både villrein og nærturterreng ivaretas.

Vi anmoder om at utbyggingssonene i Gamleseterområdet beholdes.

Eggedal 09.oktober 2019

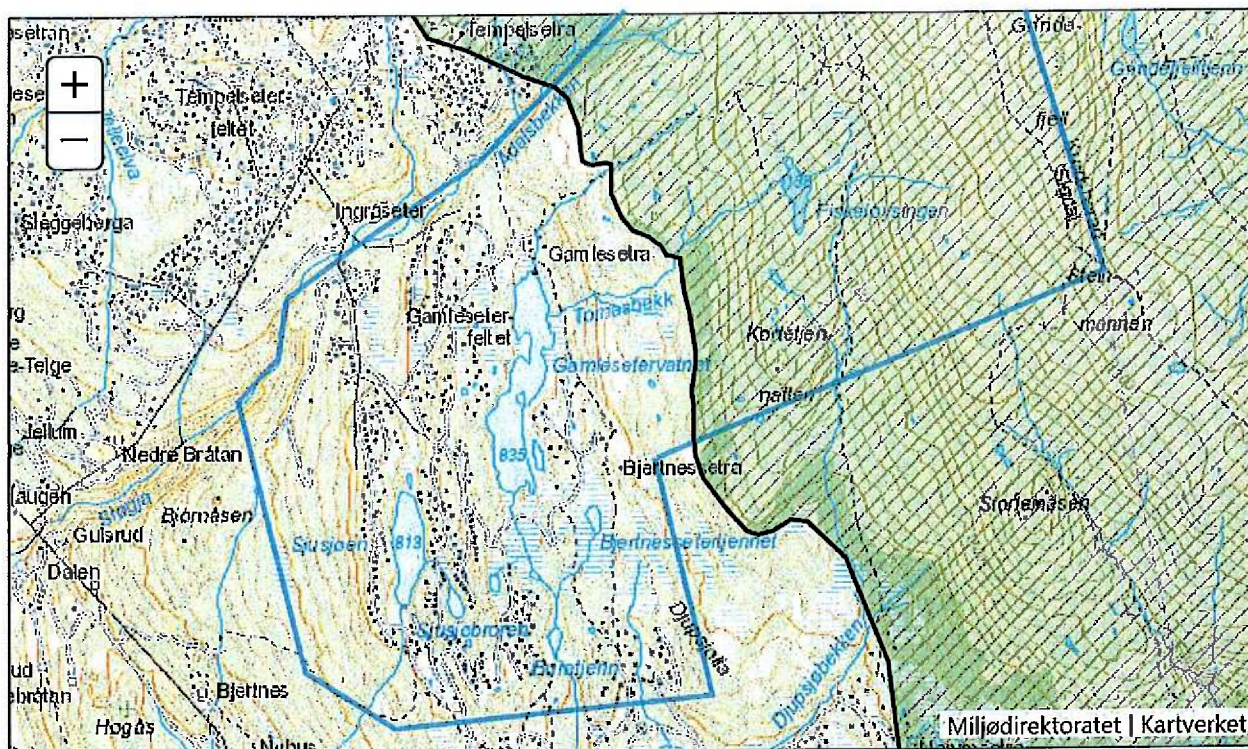
Med Hilsen

Grunneierne i Gamleseterområdet

Jostein Guttormsen og Anders Widding

Vedlegg 1: Kart over Gamleseterområdet med leveområde/yttergrense for Villrein markert.

Vedlegg 1- Gamleseterområdet

Kartet viser Gamleseterområdet og yttergrensene for Villrein. Yttergrensen sammenfaller med 1000moh.-koten.

Naturbase faktaark

Villreinområder

Utskriftsdato: 10/8/19

Norefjell

ID	8V00DC0596
Registreringsdato	6/10/16
Nasjonalt villreinområde	Nei
Funksjon	Beiteområde
Funksjonsperiode	Vår/sommer/høst
Europeisk villreinregion	Nei
BM verdi	-
Villrein Nemid ID	2
Nøyaktighetsklasse	1
Villreinområdedid	2208
Finner	-
Opphav	-

HØRINGSUTTAELSE TIL REGIONAL PLAN FOR NOREFJELL-REINSJØFJELL 2019-2035

Innledning

Det vises til regional plan for Norefjell og Reinsjøfjell høringsutgave august 2019. Som grunneier på Norefjell i området Djupsjøen/Narumseter har vi fremmet fellesinnspill til kommuneplan i Sigdal kommune. På denne bakgrunn fremmes følgende merknader til høringsutgaven til den regionale planen

Retningslinjene § 3.1 Fjellsoner med viktige villreinhensyn, avsnitt om alpin infrastruktur.

Hovedfokus for grunneierne i vårt fellesinnspill er langrenn, sykling og ivaretagelse av fjellet som friluftsområde.

Etter oppfordring fra planutvalget i Sigdal kommune, kom vi i prosessen med innspill til kommunedelplanen frem til et fellesforslag til alpinforbindelse mellom Krødsherad og Tempelseter i Sigdal. Forslaget mener vi er et godt kompromiss som har bevaring av fjellplatået som hovedfokus.

Vårt alternativ til alpin infrastruktur treffer ingen av alternativene gitt i høringsutgaven til regional plan. Vårt forslag binder sammen Krødsherad og Tempelseter ved at det som alternativ til tradisjonelle skiheiser blant annet bygges en tunnel til Steinmannen. Tunnelen ligger under bakken, og vil ha et annet miljømessig og visuelt uttrykk enn tradisjonell skiheis. Vi mener den samtidig være et spennende helårs reiselivsprodukt for Sigdal.

Vi finner grunn til å påpeke at teksten under punkt 7 «konsekvensutredning», og avsnitt for konsekvenser for villrein (avsnitt tre side 47) hvor det er gjengitt vurdering av konsekvensene for alternativene til alpin infrastruktur er misvisende. Her står det skrevet at alternativ 1 er vurdert å ha «stor negativ konsekvens» og alternativ 2 «meget stor negativ konsekvens». Alternativ 3 i høringsutgaven er ikke nevnt. Vi vil påpeke at teksten er misvisende idet rapporten det refereres til kun omtaler to alternativer. I rapporten er det som omtales som alternativ 1 i realiteten det som utgjør summen av alternativ 1 og 2 inntatt i høringsutgaven § 3.1. Dette burde vært presisert for å unngå misforståelse.

5.4 Fokus i Høringen

Vi vil påpeke at ferdsel i fjellet i meget stor grad styres av hvor man tilrettelegger stier og løyper.

Grunneierne

Norefjell Fritidsbygg AS

A handwritten signature in blue ink, appearing to read "The Holtet".

HØRINGSUTTALELSE TIL REGIONAL PLAN FOR NOREFJELL-REINSJØFJELL 2019-2035

Eggedal Utmarkslag er en sammenslutning av grunneiere i Eggedal og representerer ca. 70 grunneiere.

Regional plan har som formål å komme fram til en langsiktig og helhetlig strategi for bruk av fjellområdene. Villrein, lokal nærings- og samfunnsutvikling og friluftsinnteresser søkes ivaretatt. **Planen skal gi rammer og forutsigbarhet for videre og mer detaljert planlegging i de enkelte kommunene.**

Eggedal Utmarkslag verdsetter betydningen av en Regional plan som ivaretar viktige felles interesser for et område som består av flere kommuner. Utmarkslaget er positive til en fjellsone over 1000 moh. der villreinen er prioritert. Nedenfor følger våre øvrige kommentarer til planen.

Punkt 5.4 Fokus i høringen

Fylkesmannen peker på flere områder som de mener bør tas ut av utbyggingssonen. Områdene listes opp og særlige utfordringer som kommer i tillegg til det generelt store utbyggingspresset beskrives for hvert enkelt område. 3 av områdene befinner seg i Flå og Krødsherad og begrunnes med trekkvei og kalvingsområder for rein. Dette er relevante begrunnelser for å ha et spesielt fokus på disse områdene. Resten av områdene ligger i Sigdal, men her kan vi ikke se at det er noen som helst relevante begrunnelser som gjør akkurat disse områdene til fokusområder. Dette gjelder følgende områder (fra punkt 5.4 i høringen):

4. Djupsjøen-Gamlesetra:

a. Foreslåtte utbyggingssoner fra Sigdal kommune.

b. Betenkeligheter med utbyggingssonen skyldes

i. Omfang av eksisterende og planlagt fritidsbebyggelse i Sigdal er allerede svært stort. Bebyggelse i alle disse områdene i tillegg vil gi fritidsbeboerne lite nærturterreng under 1000 meter og generelt stort press på området som helhet.

ii. Realisering av alle disse områdene vil generelt gi stor ferdsel i fjellet og svært stort press på villreinområdene.

5. Tempelseter-Issjøen: Samme omtale som pkt. 4

6 og 7 ved Sandvassetra

a. Arealer foreslått av Sigdal kommune. Områdene har ligget uavklart i kommuneplan i påvente av regional plan.

b. Omfang av eksisterende og planlagt fritidsbebyggelse i Sigdal er allerede svært stort. Disse områdene er små, men de er sårbare for villreinen da dette er barmarksbeite.

Utmarkslagets kommentarer: I den pågående Kommunedelplanen for Sigdal er det lagt inn forslag som utgjør totalt 4000 nye enheter tilsvarende ca. 15.500 senger. Sammenlignet med Krødsherads mål om 12.500 nye senger er ikke antall nye enheter i Sigdal avskrekkende når en sammenligner arealet til de to kommunene i planområdet. Omfanget er ingen begrunnelse for et særskilt fokus på disse områdene da dette er gjeldende for store deler av planområdet og for flere kommuner.

Lite nærturterreng under 1000 moh. er etter vår vurdering en lite relevant begrunnelse for å fjerne områder helt ned mot 750 moh. En vurdering av nærturterreng krever lokalkunnskap og hører hjemme i Kommuneplan/Kommunedelplanarbeid og i reguleringsplaner. I forbindelse med kommuneplan og pågående kommunedelplan er det lagt ned et grundig arbeid flere steder for å sikre ferdsel med grønne soner, oppgradering av stier og løyper, rasteplasser og nye turmål.

Generelt stort press på området som helhet er noe som gjelder mesteparten av planområdet og er ikke en særskilt begrunnelse for å fjerne disse områdene. Det samme gjelder for begrunnelsen om stor ferdsel i fjellet og svært stort press på villreinstammen. Heller ikke denne begrunnelsen er spesifikk for disse områdene.

For Sandvassetra hevdes det at områdene er sårbare for villreinen da dette er barmarksbeite. Konsekvensanalysen for Villrein nevner spesielt vinterbeite, kalvingsområder og trekkveier som kritisk for villreinen. Barmarksbeite er ingen begrensende faktor (Punkt 2.7.2 Sommerbeite).

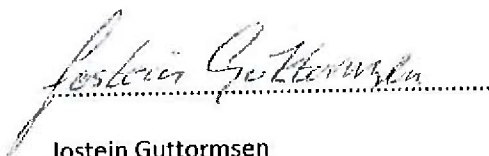
Utmarkslaget kan ikke se at begrunnelsene for et særskilt fokus på områdene ovenfor er annet enn generelle begrunnelser som gjelder for store deler av planområdet over flere kommuner. En eventuell omgjøring av områdene fra utbyggingssoner til LNF på et slikt grunnlag er galt og vil redusere Sigdal Kommunes muligheter til å nå sine mål i den pågående kommunedelplanen.

Det er ingen tvil om at det vil bli et stort press på villreinstammen med realisering av alle planene i kommunene, men vi ser ingen særlige utfordringer for disse ovennevnte fokusområder. Alle kommuner må ta sitt ansvar i forhold til villreinstammen og vi har full tillit til at Sigdal kommune vil gjøre en god og grundig vurdering i den pågående kommunedelplanprosessen.

Utmarkslaget ber om at fokusområdene i Sigdal beholdes som utbyggingssoner.

Eggedal Utmarkslag v/leder

Eggedal 10.oktober 2019

Jostein Guttormsen

Fylkeskommunen i Buskerud

Sigdal, 9 oktober 2019

Retningslinjene § 3.1 Fjellsone med viktige villreinhensyn, avsnitt om alpin infrastruktur.

Hovedfokus for grunneierne i fellesinnspillet er langrenn, sykling og ivaretagelse av fjellet som friluftsområde.

Etter oppfordring fra planutvalget i Sigdal kommune, kom vi i prosessen med innspill til kommunedelplanen frem til et forslag til alpin forbindelse mellom Krødsherad og Tempelseter i Sigdal. Et kompromiss som har bevaring av fjellplatået som hovedfokus.

Vårt alternativ til alpin infrastruktur treffer ingen av alternativene gitt i høringsutgaven til regional plan, men binder sammen Krødsherad og Tempelseter med en tunell til Steinmannen, med utgang under bakken. En tunell vil ha et annet miljømessig og visuelt uttrykk og være et spennende helårs reiselivsprodukt for Sigdal.

Alternativ 3 til alpin infrastruktur, med synlige heiser og nedfarter på toppen av fjellplatået er derfor ikke akseptabelt for oss.

5.4 Fokus i Høringen

Vi vil påpeke at ferdsel i fjellet i meget stor grad styres av hvor og hvordan man tilrettelegger stier og løyper.

Grunneierne

Åse Lene Eckhoff
Gudmund Olsen
Siri Merete Killand
Unni Sandsbråten
Kjell Erik Kopseng
Jan Ødegård

Høringsuttalelse for regional plan for Norefjell-Reinsjøfjell 2019-2035

Vi viser til høring for regional plan for Norefjell-Reinsjøfjell 2019-2035 med høringsfrist 10. oktober.

Som grunneier av knr./gnr./bnr.: 0621/161/1 reagerer vi på forandringer som er gjort i kart, som er beskrevet med ord på side 41 og 46 i regional plan som gjelder Sandvassmarka i Sigdal kommune. Her er utbyggingszone omgjort til LNF. Dette gir lite mening av flere grunner:

1. I deler av området som er omgjort til LNF er det allerede regulert hyttetomter og bebygd hytter i nyere tid (viser til vedlegg 1, med reguleringskart for allerede regulerte tomter). Dette fremgår ikke av digitale kart, men fremkommer hvis man slår opp reguleringsplanen på eiendommen. Som det fremkommer av den regionale planen skal denne ikke være til hinder for allerede vedtatte reguleringsplaner. Å sette av allerede regulerte hyttetomter til LNF vil virke mot sin hensikt, og gi et feilaktig bilde av forholdene.
2. Det står i høringsutkastet på side 42, punkt b (helt øverst på siden) at områdene i Sandvassmarka som er tatt ut er barmarksbeite. Dette er direkte feil da størstedelen som tas ut er skogsareal. Mye av skogsarealet er svært tett bjørkeskog, som gjør det vanskelig å ferdes der. Om ønskelig kan dette påvises med befaringsfoto.
3. Det begrunnes videre i dette punktet at arealene er tatt ut fordi utbyggingen i Sigdal er så stor. Ingen av utbyggingsområdene i Sigdal er så skånsomt og lavt utnyttet som Sandvassmarka. Det er langt til de store utbyggingsområdene, men fortsatt et etablert hytteområde. Dette hytteområdet er generelt lite belastende for naturen grunnet den skånsomme utnyttelsen. Er det et hytteområde i Sigdal som tåler økt utbygging så er det Sandvassmarka.
4. I høringsutkastet på side 46 er det igjen gjort et poeng av at områdene er forandret fra utbyggingszone til LNF for å begrense utbyggingspresset noe. Dette er igjen misvisende da de mest utbygde områdene i Sigdal ligger så langt unna Sandvassmarka at de ikke påvirker belastningen i Sandvassmarka. At man skal velge å begrense den allerede skånsomme utnyttelsen av Sandvassmarka fordi det er bygget mye andre steder i kommunen gir ikke mening.
5. Området har generelt godt med skog også over 1000 meter-grensen. Det er ikke observert reinsdyr i skogsområdet, og den visuelle belastningen er også begrenset den tid hyttene plasseres i skogsterreng. Hytter og veier er plassert svært skånsomt i dette området.
6. Likebehandling av hytteområdene i Sigdal tilsier at dette området ikke skal begrenses mer enn de andre hytteområdene. Det er ikke grunn til å overstyre lokaldemokratiet i denne saken.
7. Det fremkommer i planbeskrivelsen av Kommuneplanens arealdel 2015-2030 side 19 at "Utvikling av ny fritidsbebyggelse skal i hovedsak foregå som fortetting og videreutvikling av eksisterende områder(...)". Fortetting og videreutvikling av allerede eksisterende hytteområde fremkommer flere steder i planbeskrivelsen. Det er i vårt tilfelle snakk om nettopp fortetting og videreutvikling i et allerede eksisterende område, og burde således ikke settes til et LNF-område.
8. Det står i konsekvensanalysen for villrein (vedlegg til høringsuttalelsen) side 18 punkt 2.10 tredje avsnitt at fylkesmannens innsigelse grunnet villreinhensyn tilknyttet planer for

utbygging av Sandvassetra ikke ble tatt til følge. Vi forstår ikke hva dette siktes til. Vi må poengtere at villreinrapporten som forelå i saken (kilde 14 i konsekvensutredningen (Mossing Anders 2016, Villreinen i Norefjell-Reinsjøfjell)) var mangelfull og beheftet med inhabilitet, vilkårlighet og forskjellsbehandling. En av forfatterne hadde økonomiske interesser av området som var omfattet av rapporten. Enkelte områder hvor det var registrert gps-signaler fra reinsdyr ble ikke definert som reinsdyrenes leveområde etter samtale med grunneier. Dette står uttrykkelig i rapporten. Dette viser vilkårligheten. Kartgrunnlaget i reinsdyrrapporten var heller ikke lesbart. Mangelfulle kilder til konsekvensutredningen vil gi et uriktig beslutningsgrunnlag i en sak som har store konsekvenser for lokalbefolkningen. Vi håper derfor at Fylkeskommunen ikke vil basere vurderingen sin på et mangelfullt grunnlag.

Vi ber om at arealene i Sandvassmarka som er merket LNF omgjøres igjen til utbyggingssone, slik at kartet blir som i vedlegg 2. Politikerne i Sigdal har etter helhetlige vurderinger satt disse områdene til utbyggingssone og har regulert inn tomter på det som nå settes til LNF-områder. Områdene egner seg godt for videre skånsom utbygging og naturbelastningen i dette området er begrenset grunnet avstanden til de svært utbygde hytteområdene.

Vi viser videre til zoomet kartutsnitt i vedlegg 3 (Sigdal kommunes kart) og 4 (fylkeskommunens utkast til kart). Her er området som nå er foreslått til LNF-område som vi mener må tilbakeføres til utbyggingssone merket lilla. I tillegg er det avmerket et område med blått. Dette viser også område hvor det er regulert og oppført enkelte hytter, men hvor det nå er foreslått LNF. Lilla område bør forbli utbyggingsområde og blått område bør settes som utbyggingsområde. Legg forøvrig merke til forskjellene i kartene til Sigdal kommune og Buskerud fylkeskommune i de avmerkede områdene.

Med vennlig hilsen

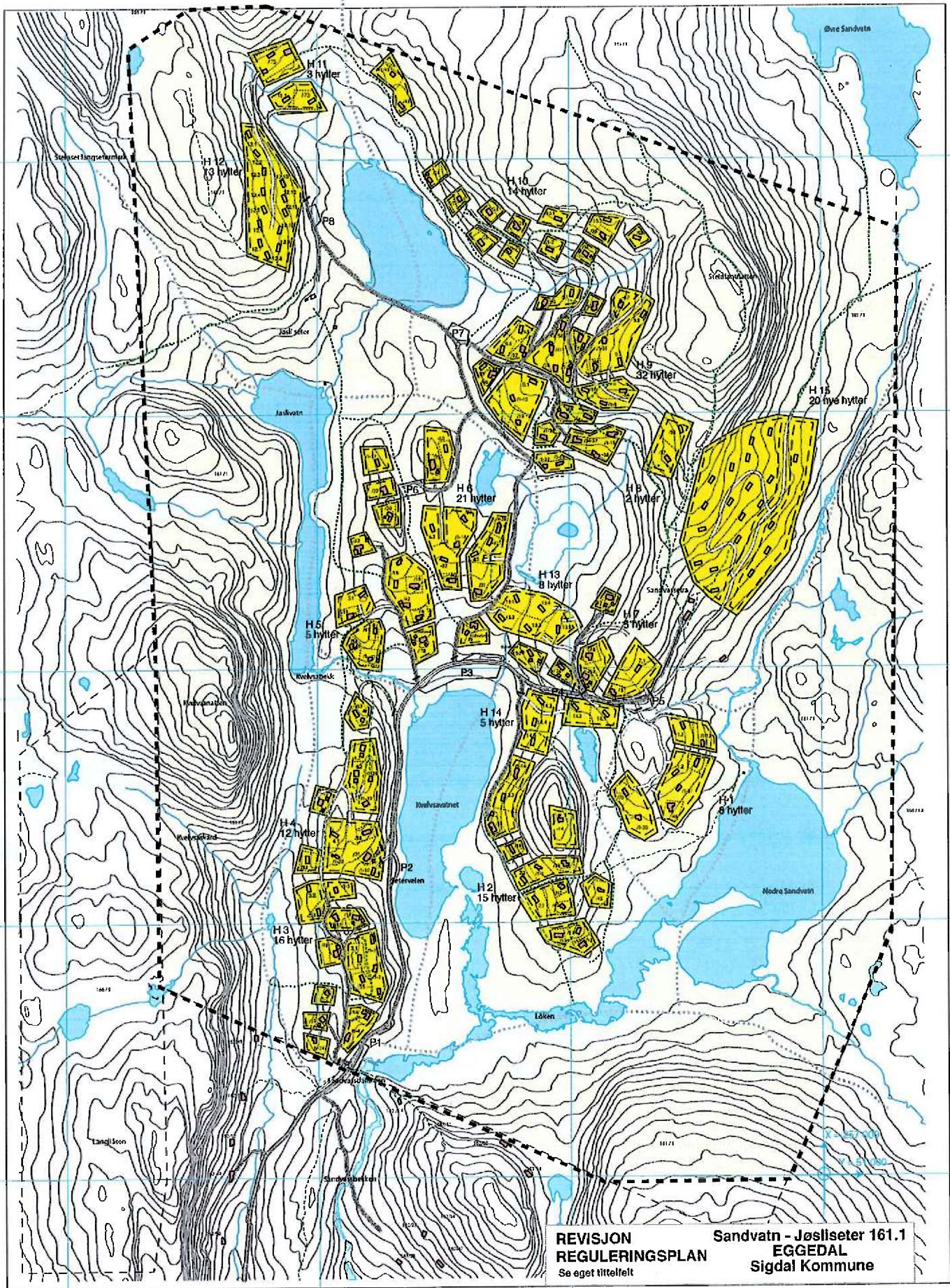
Halvor Juvet og Oda Sarine Juvet

Vedlegg 1 – Reguleringskart Sandvassmarka

Vedlegg 2 – Kart regionale arealsoner

Vedlegg 3 – Kart med avmerkede områder

Vedlegg 4 – Kartutkast fra fylkeskommunen med avmerkede områder

**REVISJON
REGULERINGSPLAN**
Se eget tittelfelt

**Sandvatn - Jøsliset 161.1
EGGEDAL
Sigdal Kommune**

GRUNNEIER
Halvor G. Juvet
Nedre Klev
3350 Eggedal
Tlf: 32 71 33 39 fax: 32 71 33 92.
email: haljuvet@online.no
mob: 97 16 51 66

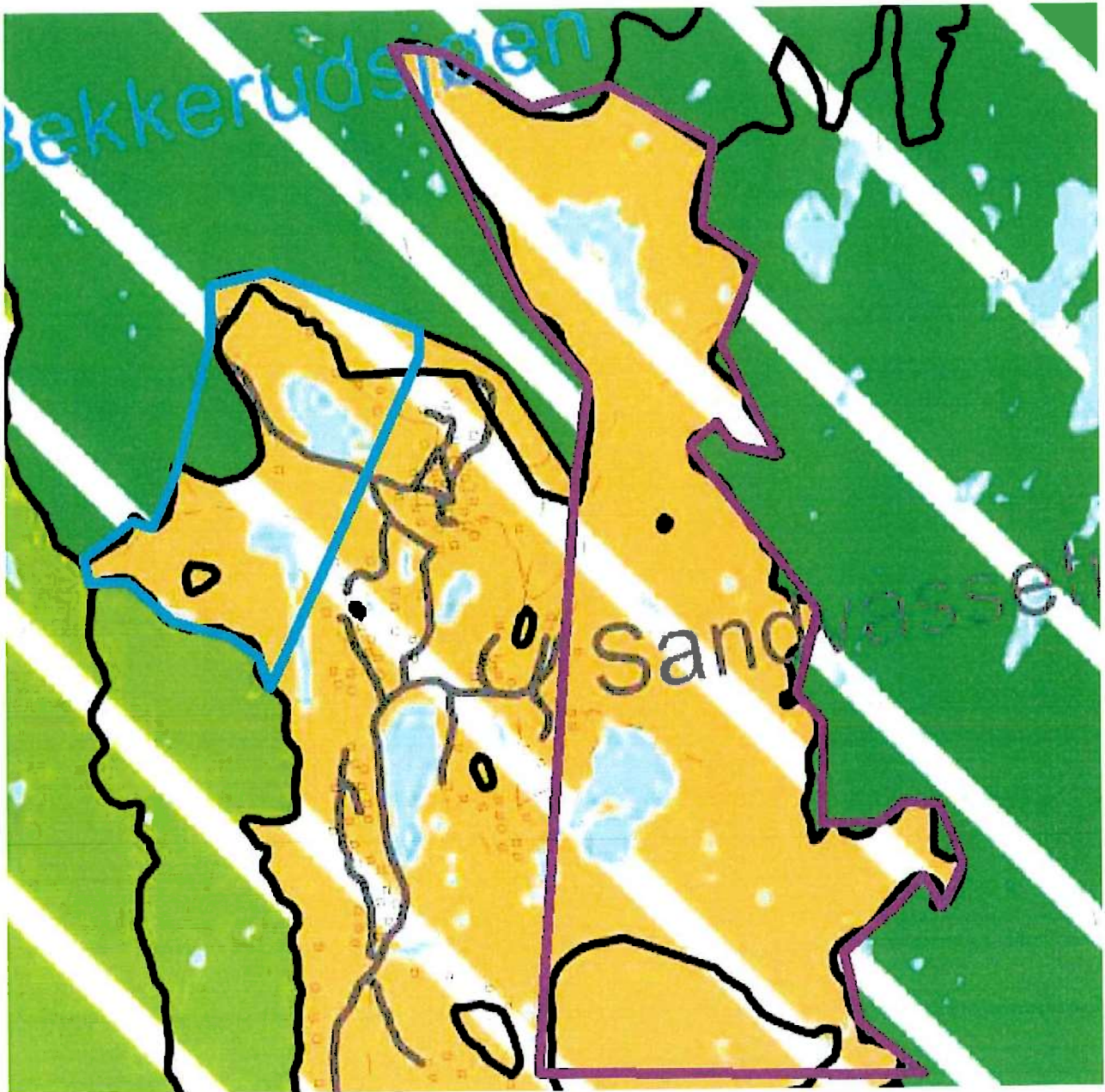
Kartblad:
Ekvidistans: 5 meter
Målestokk: 1 : 5.000
Grunnkart:
Sigdal Kommune
Nytt 2004

Digital kart og plan
Consulting SFT
Søndre Fjells Halvorsen

DATO :	DATO :
10.11.2000.	20.07.2006.
27.06.2001.	20.01.2007.
31.10.2002.	07.07.2007.
25.05.2003.	14.11.2007.
08.08.2004.	14.01.2008.
15.09.2004.	11.02.2008.
20.02.2005.	11.04.2009.
20.04.2005.	22.08.2009.
12.12.2005.	

PROSJEKTLEDER :
Consulting SFT
Søndre Fjells Halvorsen
EMAIL: sondrefh@online.no
Mobil: 90 07 09 81 m/svarer
Tlf. jobb : 69 15 37 00
Tlf. jobbfax : 69 15 37 50

borgconsult as
RÅDGIVENDE ARKITEKTER OG INGENIØRER
Sandesundveien 21 1724 Sarpsborg
Tlf. 69 15 37 00 - Fax. 69 15 37 50

kkerudsjøen

Sandvasset

Tone E Svendsen og Håkon Røed
Linnestranda 37
3426 Gullaug

Lier, 10 okt 2019

Buskerud fylkeskommune

Merknader til høringsutkast Regional plan for Norefjell og Reinsjøfjell 2019- 2035

Vi hører til i Tempelseterområdet i Sigdal kommune, og vil være sterkt berørt av de foreliggende forslagene til utbygging, både av infrastruktur (særlig heisanlegg), og nye hyttefelt innover i fjellet i Tempelseterområdet.

Slik vi forstår mulighetsstudien for Norefjell fra 2017, jf. sitatet under, så var Tempelseter-området tiltenkt en annen og langt mindre omfattende utvikling enn det som utkastet til regional plan for Norefjell og Reinsjøfjell baseres på. Tempelseterområdet skulle primært være turområde, en rolig del av fjellet, noe som passer med dagens arealbruk, og som vi etablerte hytteeiere ønsker å beholde.

Det grunnleggende strategiske valget for Norefjell er om en skal videreføre og forsterke dagens rolledeling med alpint rundt Skistua/Bøseter og langrenn/vandring i resten av området –eller om en skal foreta en alpinutbygging over hele fjellet.

Anbefalingen er at man bygger på og forsterker dagens rolledeling, men at man også åpner for nye aktiviteter/investeringer spesielt innen langrenn og barmarksaktiviteter, samt at området Eggedal-Tempelseter vies spesiell oppmerksomhet..... også hytter/-leiligheter/storhytter for utleie på Sigdalssiden samt utvikling av evt. landsbyfunksjoner rundt kafeen/skianlegget på Tempelseter.

(s 74 i Rapporten «Norefjell fra OK til WOW»)

Med det foreliggende forslaget i regional plan for utbygging i Tempelseterområdet og ikke minst med forslaget til kommunedelplan for Tempelseter mv. (Sigdal kommune), som også er på høring, og som vi ser i sammenheng med den regionale planen, risikerer man å ødelegge fjellet og naturopplevelsene totalt, til fordel for et slags tilrettelagt friluftsanlegg.

Sigdal og Eggedal ligger samferdselsmessig sett i en avkrok på Østlandet, her går det ikke jernbane, her går det ikke gjennomfartsvei som i Hallingdal eller Numedal. Det går knapt busser opp dalen, og all ferdsel er bilbasert. Denne kjensgjerningen er og blir en sterk begrensning på hva man miljømessig, klimamessig og realistisk sett bør og kan få tilrettelegge for og hva det er økonomi i. I det foreliggende forslaget ligger kimen til ødeleggelse av fjellet som det er i dag, til fordel for noe i fremtiden som ikke er bærekraftig, hverken av hensyn til miljøet eller infrastrukturen.

Sigdal og Norefjell bør i større grad rette seg mot et mindre intensivt segment i hyttemarkedet, og dagsturistmarkedet, og heller satse på naturopplevelser, og utvidede tjenester/service.

Forslag om nye hyttefelt innover i fjellet på Tempelseter

Vi har merket oss at det i den regionale planen er særlig behov for en vurdering av utbyggingsplanene ved Tempelseter grunnet sterke faglige betenkeligheter:

4. Djupsjøen-Gamlesetra:

a. Foreslåtte utbyggingssoner fra Sigdal kommune.

b. Betenkeligheter med utbyggingssonen skyldes i. Omfang av eksisterende og planlagt fritidsbebyggelse i Sigdal er allerede svært stort. Bebyggelse i alle disse områdene i tillegg vil gi fritidsbeboerne lite nærturterreng under 1000 meter og generelt stort press på området som helhet. Realisering av alle disse områdene vil generelt gi stor ferdsl i fjellet og svært stort press på villreinområdene.

5. Tempelseter-Issjøen: Samme omtale som pktområde 4.

(5.4 Fokus i høringen Regional plan Norefjell)

Vi ser med undring på at selv om Sigdal kommunes administrasjonen på betydelig faglig grunnlag ikke har foreslått disse feltene (Tempelseter) i forslaget til kommunedelplan for Tempelseter mv., så har fylkeskommunen likevel valgt å legge grunneierforslagene ut til høring, noe som etter Sigdals politiske behandling dessverre også ble tilfellet i forslaget til kommunedelplan. Vi mener de faglige grunnene for at disse feltene ikke bør inngå må vektlegges sterkere, og vi mener våre merknader støtter opp om dette.

Vi mener at de foreslåtte nye feltene innover fjellet vil ha stor negativ nær- og fjernvirkning for Tempelseterområdet og friluftslivet hele veien opp mot Ranten/Kringleåsen/Norefjellsryggen fordi eksponeringen vil være stor i det veldig åpne landskapet. Vi er kritiske til at man slavisk ser på høydekotene når det gjelder en byggegrense på 1000 m og ikke ser på det konkrete landskapet og virkningen der. Det er særlig negativt ved Tempelseter, der landskapet er veldig åpent og en viktig port inn i fjellet, både for hyttefolk og dagsturister. Bevaring av nært turterreng også under 1000 m er viktig for friluftslivet da fjellområdet er svært værhardt.

Villreinstammen er ofte å se på Langås, og de foreslåtte feltene vil måtte ha svært negativ innvirkning på flokkens bevegelsesområde. I den forbindelse er det verd å minne om den omfattende hyttebyggingen på Flåsidan av fjellet, og at Norefjell er et forholdsvis smalt, lite og avsondret fjellparti der totaleffekten av utbygging må ses i sammenheng i denne regionale planen.

Det volum av hyttebygging og reiseliv som utkastet til Regional plan for Norefjell Reinsjøfjell legger opp til anses å ville overskride bæreevnen for villreinstammen betydelig på sikt. Resultatet vil trolig bli en liten bestand og lite leveområde. Det anbefales at det ikke planlegges/vedtas ny hyttebygging av betydning og ny kunnskap framskaffes. (Kilde: 7.Konsekvensutredning, Regional plan Norefjell)

Vi mener forslaget om disse feltene på Tempelseter er dramatisk negativt for oss med hytter, for dagsturistene, for naturen og for villreinen.

Klimaendringer, nedbør og hensyn til naturmangfold

I planbeskrivelsen til forslaget til kommunedelplan for Tempelseter etc. i Sigdal, pkt 4, belyses vann som et tema for kommunens ROS-analyse:

Når det gjelder klimatilpasninger så er dette et av temaene som blir ivaretatt i kommunens helhetlige risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS). Mest relevant for planområdet i denne sammenheng er håndtering av vann og forhold knyttet til dette. I Buskerud forventes en økning av den gjennomsnittlige årlige vannføring å øke noe, pga. temperaturen og nedbøren øker. I mindre, bratte vassdrag (elver og bekker) og i tettbygde strøk med tette flater vil mer intens nedbør kunne skape problemer. I mindre bekker og elver må man forvente minst 20 % økning i flomvannføringene og mindre elver kan finne nye veier.

Vi konstaterer at det i de senere år er bygd ned mye myr i Tempelseterområdet/Ådalen hyttefelt. De foreslåtte feltene inn mot fjellet er i hovedsak myrer. Ytterligere nedbygging av høytliggende myrer reduserer fordøyingskapasiteten i vannområdet og vannføringen ned mot

Tempelbekken og andre vassdrag, og videre nedover mot Eggedal. Vi kan ikke se at dette har vært et tema i konsekvensutredningen i den regionale planen eller i kommunedelplanen. Svekkelse av vannfordrøyningskapasiteten kan med stor sannsynlighet medføre økt fare for flom og jordskred nedover i åssidene mot Eggedal, noe en ROS-analyse bør belyse.

De forslåtte feltene bryter derfor også med retningslinjer for ivaretagelse av naturmangfold, jf. §2.4 i den regionale planen, der det er angitt at følgende skal hensyntas:

§2.4 Naturmangfold

I all videre planlegging skal naturmangfold, i henhold til de rammer naturmangfoldloven §§ 8-12 setter, ivaretas. Som ledd i dette skal følgende hensyn ivaretas:

- biologisk mangfold og landskapets sårbarhet ved å ikke tillate ny fritidsbebyggelse og andre større inngrep over tregrensa eller i det høyestliggende skogbeltet*
- våtmarksområder med spesiell vekt på intakte myrområder slik at inngrep i disse områdene unngås*
- prioriterte arter, truede eller nær truede arter og utvalgte naturtyper, jf. Norsk rødliste for arter 2015 og Norsk rødliste for naturtyper 2011*
- inngrepsfrie naturområder og 100 metersonen langs vann og vassdrag skal sikres mot ytterligere nedbygging*
- store nok og gjennomgående grønne strukturer innenfor utbyggingssoner av hensyn til landskap, friluftsliv og vilt. (s 41 5.4 høringsbetenkninger regional plan Norefjell)*

Infrastruktur -- heis, gondol og vei

Dette temaet inngår så vidt vi kan se ikke i den regionale planen, men vi ønsker likevel å belyse det i våre merknader fordi det inngår i et helhetlig negativt trykk mot fjellet. Vi mener de inntegnede heistrascene i kommunedelplanen, særlig ved Tempelseter, vil ødelegge for eksisterende hyttefelt, med forstyrrelser, lyd og uro. Så vil en heis videre opp mot Kringleåsen/Norefjellsryggen ha en dramatisk naturreduserende virkning. Vi mener at den regionale planen må verne fjellet mot heis og alpine nedfarer her.

Det samme gjelder for gondolbane. Vi finner det lite seriøst at det er foreslått begge dele, både gondol og heissystem opp mot Tempelseter, og mener de vil konkurrere med hverandre, slik at det ikke blir økonomisk drift av noen av dem.

På den annen side er heisanlegg og gondolanlegg så kostbare, både hva angår investering og drift at det er lite sannsynlig at de blir realisert overhodet, eller drevet særlig lenge, om den usannsynlige investeringen skulle skje. Vi mener at forslagsstillerne må sannsynliggjøre at det er markedsgrunnlag for dette, og ikke minst økonomi i dette. Vi tror i stedet, realistisk sett, at all økt aktivitet i området blir bilbasert.

Derfor mener vi at de foreslåtte heisene og infrastrukturen rundt dem fremstår som et slags skalkeskjul for å få til ny utbygging i uberørte områder inn i fjellet.

Vi mener det er vanskelig å akseptere deler av den regionale planen, der utbyggere skal profitere på å ødelegge store eksisterende veletablerte hytteområder, og deres nære naturomgivelser og turområder i et så relativt lite og sårbart fjellområde som Norefjell/Reinsjøfjell er. Dette berører svært mange hytteiere og turgåere, og vi mener våre interesser må ivaretas på en god måte i planen.

Mvh Tone E Svendsen og Håkon Røed

Hytteforeningene Norefjell Vest

Buskerud Fylkeskommune
postmottak@bfk.no

Fylkesmannen i Oslo og Viken
fmovpost@fylkesmannen.no

30. september 2019

KOMMENTARER TIL FORSLAG TIL REGIONAL PLAN FOR NOREFJELL-REINSJØFJELL

Hytteforeningene Norefjell Vest (HNV) er en sammenslutning av hytteforeninger i Sigdal kommune på strekningen mellom Tempelseter og grensen mot Krødsherad og omfatter tilsammen ca. 2.000 hyttebrukere fordelt på hytteforeningene Tempelseter Hyttelag, Gammalseter Vel, Haugheimseter Hytteforening, Nedre Sjusjøåsen Vel, Sjumø Hytteforening, Bjertnesseterveien A/L, Racketjernåsen tun og hytteforening, Vestre Djupsjølia hyttegrend, Djupsjøliveien, Djupsjøen Vel, Nareveien, Skrikarlihaugen Vel og Solesetra hytteeierforening.

Vi viser til mottatt forslag til Regional plan for Norefjell-Reinsjøfjell hvor vi har følgende kommentarer:

Store deler av foreslåtte utbyggingsområder er i Miljødirektoratets naturbase kartlagt som svært viktige friluftsområder.

Norefjell-området er viktig i nasjonal sammenheng og Miljødirektoratets naturbase beskriver bl.a. hytteområdene med mange brukere fra Djupsjøen-området mot Haglebu som svært viktige friluftsområder.

Det at Sigdal kommune gjennom forslaget til kommunedelplan ønsker å ta i bruk slike områder til omfattende utbyggingstiltak strider ikke bare mot vurderingene i Miljødirektoratets naturbase, men vil ramme de aller viktigste gjenværende friluftsområdet på Norefjell's vestsida. Konsekvensene blir meget alvorlige både for eksisterende friluftsliv og vil ikke minst ramme de kommende generasjoners friluftsmuligheter.

Byggegrense mot fjellet

Planforslaget beskriver Friluftssonen som et belte mellom Fjellsonen og Utbyggingssonen. Friluftssonen er imidlertid helt utelatt i et av de aller viktigste friluftsområdene mot fjellet på strekningen mellom Gamleseter-området og Djupsjøen-området. Her foreslås Utbyggingssonen lagt helt opp til Fjellsonen.

Dette er et svært alvorlig anslag mot friluftslivet og her må den regionale planen endres.

Vi ber om at det legges inn en Friluftssone i liene inn mot fjellet som sikrer at områdene mellom eksisterende bebyggelse og fjellet skjermes mot ytterligere utbyggingstiltak.

Hytteforeningene Norefjell Vest

Disse områdene er blant de aller viktigste friluftsområdene på Norefjell. Dette gjelder ikke bare de meget populære stiene og løypene med stor ferdsel, men også terrenget forøvrig som er attraktivt for ulike friluftaktiviteter året rundt.

I forslaget til regional plan heter det i pkt. 4.8 bl.a. følgende, sitat:

«Et værutsatt høyfjell som Norefjell og Reinsjøfjell må i tillegg til det attraktive høyfjellet, kunne tilby gode turmuligheter i de mindre værutsatte skogområdene. For stor utbygging kan gi nedbygging av slike viktige friluftsområder og dermed redusere attraktiviteten av området som reisemål».

HNV deler fullt ut denne vurderingen. Værforholdene er ofte krevende og av og til farlige i fjellet og derfor benyttes liene og lavereliggende områder i størst grad. De lavereliggende områdene er forøvrig de viktigste når man tar hensyn til alle aldersgruppers bruk.

Miljøverndepartementets og Fylkesmannens tidligere vurderinger

Miljøverndepartementets hadde innsigelse til kommuneplan for Norefjell Vest gjeldende forslag til utbygging øst for Kjøla-vassdraget (mellom Djupsjøen og Gamleseter-området) og mot fjellet i brev av 24.10.2005 til Fylkesmannen i Buskerud. Fylkesmannen hadde også innsigelse til disse planene av hensyn til villreinens oppvekstområder, de foreslåtte anleggenes nærhet til inngrepsfrie områder, samt store negative konsekvenser som turistanlegg og skiheiser vil ha for de viktige utfartsløypene i området. I Fylkesmannens uttalelse til rammeplan for Norefjell i august 2003 ble det anbefalt å legge til rette for videre tyngre reiselivsutvikling i Krødsherad ved Norefjell Sør med utgangspunkt i eksisterende infrastruktur i området. Fylkesmannen mente også at det var svært viktig at videre utbygging av fritidshus og turistanlegg i Sigdals del av Norefjell ikke gikk inn i verdifulle områder for friluftsliv og vilt, med tilhørende reduksjon av omfanget av inngrepsfrie områder. Man anså dette for å berøre viktige nasjonale friluftslivs- og villreininteresser. Videre ble det vist til behovet for å bevare de grønne korridorene mellom dalområdet og fjellet.

Det ser ut til at Buskerud Fylkeskommune gjennom forslag regional plan for Norefjell-Reinsjøfjell ser bort ifra overnevnte innsigelser. Hvilke faglige vurderinger ligger til grunn for dette?

I løpet av de 14-15 årene som har gått siden nevnte innsigelser har meget store nye områder blitt bygget ut bl.a. vest for Kjøla noe som gjør at de gjenværende friluftsområdene på østsiden av Kjøla og mot fjellet har, om mulig, blitt enda viktigere for friluftslivet.

HNV anbefaler flytting av foreslåtte utbyggingsområder

Norefjell-området er av stor nasjonal betydning som det nærmeste fjell for en betydelig del av Østlandets befolkning. Dette innebærer at ikke bare fjellområdet, men også de viktige skogområdene rundt, må skjermes mot ytterligere utbyggingstiltak. Her må det tenkes flere generasjoner fremover. Sigdal kommune har som en av de største hyttekommunene i regionen allerede tatt i bruk meget store områder. Dette gjelder spesielt i det foreslåtte kommunedelplanområdet som er tilnærmet fullt utnyttet og hvor de gjenværende friluftsområdene må skjermes mot ytterligere utbyggingstiltak. HNV går imot ytterligere utbyggingstiltak i liene mot fjellet og anbefaler at fremtidige utbygginger skjer i liene vest for Sjusjøen-Djupsjøen mot Eggedal sentrum, dvs. mellom vassdragene Sløgja i nord

Hytteforeningene Norefjell Vest

og Kjøla i sør. Her er solrike lier med flott utsikt som også vil være med på å bygge opp rundt Eggedal sentrum som en viktig destinasjon med tilhørende utvikling og vekst.

Et slikt utbyggingsområde vil også åpne muligheten for en ny og viktig veiforbindelse mellom Djupsjøveien og Tempelseterveien.

I Tempelseter-området bør det ikke tillates ytterligere utbyggingstiltak høyere enn Tempelsetra og heller ikke ytterligere utbygging i områdene ved Istjern og Istjernveien.

Vurdering av eksisterende utbyggingsreserve kontra tåleevne

Det ligger en betydelig utbyggingsreserve i Sigdal kommune gjennom ferdig regulerte, men ikke ferdig utbygde områder/tomter. Denne reserven tilsvarer iflg. Sigdal kommunes forslag til kommunedelplan 1.217 daa. eller ca. 600 nye hytter i Tempelseter-Djupsjøen området.

Utbyggingsreserven på ca. 600 nye hytter er så betydelig at det må gjennomføres en uavhengig vurdering av hvilke konsekvenser en realisering av dette vil få innen det vurderes ytterligere utviklingsplaner.

Utbyggingsområder

Bygg og byggeområder må tilpasses topografien på en god måte slik at skjemmende plasseringer unngås. Gjeldende praksis viser dessverre alt for mange eksempler på meget eksponert bebyggelse på høyder og rygger i terrenget. Vi ber derfor om at praksis for plassering av bebyggelse skjerpes betraktelig.

I tillegg anbefaler vi overordnede bestemmelser hvor flatehogst ikke tillates. Det er dessverre flere eksempler på at nærmest all skog fjernes i store områder før utbygging skjer.

Det bør stilles krav til at det beholdes en god del vegetasjon i utbyggingsområdene slik at disse i større grad harmonerer med omgivelsene og skjemmende utbyggingsfelt unngås.

Videre vil vi påpeke viktigheten av at det bevares brede vegetasjonsområder mellom utbyggingsfeltene. Dette i motsetning til såkalte «grønne korridorer» som dessverre ofte blir et symbolsk vegetasjonsbelte uten reell skjermvirkning verken for bebyggelse, stier eller løyper.

Ved planlegging av utbyggingsområder må gjeldende skiløypetraseer og stier opprettholdes.

Hensynet til friluftsområdene ved vann- og vassdrag samt biologisk mangfold

I den foreslåtte Utbyggingssonen ligger de vernede Norefjell-vassdragene som bl.a. Gamlesetervannet, Sjusjøen, Kjølavassdraget, Djupsjøen og Lislevatn med tilhørende bekker og elver.

Vann og vassdrag er svært viktige og attraktive friluftsområder som sammen med naturområdene rundt må skjermes mot utbyggingstiltak og hogst slik at det sikres en helhetlig og god opplevelse for alle typer friluftsbukere. Her bør det avsettes byggegrenser mot vann og vassdrag som er langt større enn gjeldende byggegrenser slik at det sikres naturlig sammenhengende landskapsområder. Dette er selvsagt også viktig for biologisk mangfold.

Alpin infrastruktur

HNV ønsker ikke ytterligere utvidelse av alpin infrastruktur i fjellet og ser det som naturlig at utvikling av alpin infrastruktur skjer i tilknytning til eksisterende anlegg Krødsherad fremfor å ta i bruk nye

Hytteforeningene Norefjell Vest

natur- og fjellområder. Dette er i samsvar med fagrappporten fra konsultentselskapet Mimir som ble utarbeidet på oppdrag fra Krødsherad og Sigdal kommuner. Mimir var tydelig på at alpinutbygging bare var liv laga gjennom videreutvikling av eksisterende anlegg i Krødsherad og at det unike med Eggedal-sida av fjellet var urørt natur.

Når det gjelder planene om etablering av gondolheis eller tilsvarende mellom Eggedal sentrum og fjellet må det være en forutsetning at dette ikke medfører utbygging av alpinanlegg i fjellet og heller ikke utvidelse av eksisterende anlegg ved Tempelseter.

Villrein

Villreins tilstedeværelse på Norefjell er en stor og viktig berikelse for friluftslivet. For mange, og ikke minst turister, er muligheten for å kunne se villrein en viktig motivasjon for å besøke fjellområdet. Rapporten fra Punsvik Naturforvaltning konkluderer bl.a. med at det foreslåtte volum av utbygging vil overskride villreinstammens bæreevne betydelig på sikt.

Rullering av regional plan

Hensikten med en regional plan bør være å sikre langsiktige retningslinjer og forutsigbarhet. Det er derfor viktig at Fjellsonen og Friluftssonen som endelig fastsettes i den regionale planen ikke skal kunne reduseres eller endres på et senere tidspunkt.

Den regionale planen må være juridisk bindende

For at målene med den regionale planen skal oppnås er det avgjørende at den blir juridisk bindende og ikke kun retningsgivende slik det er foreslått.

HNV-deltakelse ift. stier og løypeplaner

Det er meget positivt at felles sti- og løypeplaner skal utarbeides etter bred dialog og involvering av berørte parter.

For områdene mellom Tempelseter og grensen mot Krødsherad ønsker HNV å delta i et konstruktivt samarbeid og ser fram til å motta nærmere informasjon om dette.

For Hytteforeningene Norefjell Vest

Tone Therese Nyhus

e-post: tonnyh@drmk.no

Postadresse: Erland Thoresens vei 9, 3031 Drammen

Kopi: Sigdal kommune post@sigdal.kommune.no

Fylkeskommunen i Buskerud
Sigdal Kommune

Hønefoss, 10 oktober 2019

HØRINGSUTTAELSE TIL REGIONAL PLAN FOR NOREFJELL-REINSJØFJELL 2019-2035

Jeg viser til regional plan for Norefjell og Reinsjøfjell høringsutgave august 2019.

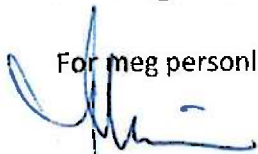
Jeg viser videre til innlevert høringsuttalelse fra Hytteforeningene Norefjell Vest datert 30. september som jeg finner grunn til å kommentere.

Jeg er hytteiere ved Lislevassetra ved Djupsjøen, og medlem av Djupsjøen Vel. Jeg er absolutt ikke enig i de innsigelser som Hytteforeningen Norefjell Vest fremmer mot forslagene til planer i vårt område. Jeg støtter planene om utvikling av Norefjell og håper våre områder snart kan bli mer enn bare et hytteområde. Jeg håper det legges opp til planer som gir grunnlag for næringsvekst, og utvikling av området til å være en turistdestinasjon, herunder utvidet alpin infrastruktur.

Jeg oppfatter den form kommentarene fra Hytteforeningene Norefjell Vest er fremsatt på er egnet til å danne inntrykk av at uttalelsen utgjør meningen til majoriteten til 2 000 hyttebrukere i området. Det er etter min mening fullstendig feil. Jeg er ikke blitt bedt om å gi uttrykk for mitt syn på de spørsmål som tas opp, og flere andre kan bekrefte det samme. Jeg holder åpent at andre foreninger kan ha andre måte å avstemme holdningene til sine medlemmer på, men min erfaring er at uttalelsene fra hytteforeningene ikke har tilstrekkelig, om noen forankring, hos medlemmene uttalelsene avgis på vegne av. Kommentarene er etter min oppfatning kun uttrykk for enkeltmedlemmers personlige holdning og bør behandles deretter. Kommentarene må derfor etter min oppfatning behandles med forsiktighet, i det minste inntil det dokumenteres at majoriteten av de 2000 hyttebrukerne det vises til har gitt uttrykk for sitt syn. At jeg ikke er enig er utvilsomt.

Jeg håper planene som er fremmet behandles med positivitet slik at området får en lenge etterlengtet utvikling.

For meg personlig.

Thor Einar Kristiansen

HAUGHEIMSETER HYTTEFORENING

v/ Arve Gudal
Jonas Lies vei 23, 3022 Drammen
mobil: 917 80 337
e-post: gudal@online.no

Til Buskerud fylkeskommune
Adresse: postmottak@bfk.no

Dato: 10. oktober 2019

Høringsinnspill regional plan for Norefjell – Reinsjøfjell 2019-2035

Styret i Haugheimseter Hytteforening har behandlet høringsutgave for regional plan for Norefjell og Reinsjøfjell.

Vi har også behandlet høringsutgaven sammen med andre hytteforeninger innenfor **Hytteforeningene Norefjell Vest** – HNV (hvor vi er medlem). Vi er 100% samstemt med uttalelsen fra HNV og kan ikke annet enn støtte den uten å gjenta det samme her.

Utbygging av fjellet

Friluftsliv og rekreasjon i nærmest uberørt natur er hovedårsakene til at hytteeiere i Sigdal har investert i hytte i området. De fleste har fokus på skigåing (langrenn). I tillegg ser vi også stor interesse for turer i fjellet under andre årstider. Fjellet må tas vare på som det attraktivt skiløype og turområde det er.

Vi mener at det ikke må foretas ytterliggående utbygging opp mot fjellet over eksisterende bebyggelse slik at fjellet kan beholdes som et friluftsområde. Isteden bør alle parter fokusere på å gjøre områdene enda mer attraktive for friluftsliv gjennom å beholde urørt natur, utvikle gode ski- og løypeplaner planlagt i et samarbeid mellom offentlige myndigheter, grunneiere og brukere representert ved hytteforeninger. Skal Norefjell fortsatt være attraktivt og dermed bidra til fortsatt vekst og utvikling av kommunene må løyper og stier ha en høy standard hele sesongen.

Vi ser ikke behov for og ønsker ikke ytterligere utvikling av alpin infrastruktur i fjellet. Det er naturlig at en eventuell slik utvikling skjer i tilknytning til eksisterende anlegg i Krødsherad.

Villreinens tilstedeværelse er positiv for friluftslivet og for å beholde fjellet som et naturlig, uberørt område.

Samarbeid

Vår hytteforening har et godt samarbeid med aktører i vårt område: kommune, grunneierne, turlaget, etc, og vi jobber for å videreføre dette gode samarbeidet. Vi mener det er viktig at fylke og kommune inkluderer hyttebefolkningen i utvikling av fjellet til beste for alle brukere av Norefjell og fritidsområdene.

Drammen, 8. oktober 2019.

Arve Gudal
Sign
Leder Haugheimseter Hytteforening

Høringsuttalelse

Øvre Reinsjøfjell/Halden 06.10.2019

Regional plan for Norefjell – Reinsjøfjell 2019-2035

Undertegnede er hytteeier i Øvre Reinsjøfjell hytteområde. Jeg er også biolog, inntil pensjonsalder førsteamanuensis i biologi med økologi og friluftsliv som spesialer. Min familie har i mange år hatt gleden av å se villreinflokkene fra hyttevinduet når de samler seg på Flentmyra for å krysse veien ved Flatvollen, og vi har mange ganger støtt på mindre flokker i terrenget, spesielt i august og september. Opplevelsen er ganske unik, siden villreinen her er mindre sky enn annen villrein. Så lenge vi beveger oss forsiktig i terrenget, tolererer denne reinen mennesker på 100-200 meters hold, enkelte ganger enda nærmere. Min erfaring er at nåværende hyttebebyggelse og nåværende menneskelig aktivitetsnivå ikke plager reinstammen nevneverdig. Øst for fylkesveien, der de fleste skiløypene ligger, og der det kan være en del skiløpere i sesongen, har jeg aldri observert reinspor fra november til april/mai. Det underbygger opplysningen om at vinterbeitet er vest for fylkesveien, mest omkring Hallingnatten.

Den foreliggende planen er et godt dokument for å treffe vedtak som gir en bærekraftig forvaltning av villreinen i området, og samtidig er i tråd med FN's bærekraftsmål. Det betyr at det arealet reinen nå bruker til kalvingsområde, sommerbeite, trekkorridor og vinterbeite, ikke må reduseres ved lite gjennomtenkt utbygging. Alpinanlegg og videre hyttebygging bør ikke tillates der det kan komme i konflikt med leveområdet eller trekkorridoren. Videre hyttebygging bør bare tillates i granskogområder som ikke brukes av reinen, og det totale hytteantallet må holdes under kontroll. Selv om reinen tåler en del ferdsel, bør den ikke stresses av altfor mange skiløpere og fotturister som prøver å komme på fotoavstand. Aktiviteten av jegere og fotturister på utleiestedet Flatvollen er det også grunn til å vurdere nærmere. For villreinstammen ville det trolig være en fordel med begrenset utleievirksomhet i august, september og oktober, da høsttrekket foregår. Området ved Flatvollen er utvilsomt det mest sårbare stedet for villreinen i området. Hvis forvaltningsmyndighetene sørger for å bevare både leveområde og trekkorridor ubeskåret og sørger for at ikke hyttebyggingen i området blir så stor som enkelte kommuner ønsker, bør det være gode muligheter for å kunne opprettholde en bestand omkring 570 vinterdyr i godt hold. Det siste er også avhengig av i hvilken grad vinterbeitet blir nediset, men global klimautvikling blir neppe bestemt av kommuner i Buskerud. Konklusjonen blir at en støtte til det planen legger opp til, vil tjene både fjell-økosystemene, reinen og opplevelseskvalitetene for de som ferdes i dette attraktive området.

Med hilsen

Hans Jan Bjerkely, Frydenlundveien 17, 1784 Halden

Fra: Hans Jørgen Rånes[Hans.Jorgen.Ranes@km.kongsberg.com]
Sendt: 10.10.2019 23:23:45
Til: BFK Postmottak Sentraladministrasjonen; Ellen Korvald; post@ovrereinsjofjell.no
Kopi: Grete og Hans Bjerkely
Tittel: FW: Høringsuttalelse reg.plan Norefjell - Reinsjøfjell

Kommentarer til høringsutkast Regional plan for Norefjell-Reinsjøfjell

Kommentarene er basert på privat initiativ og ikke en samlet uttalelse fra hytteforeningen. Det ble orientert om høringsutkastet under hytteforeningens årsmøte under eventuelt der Odd Grim Torstensen viste til det som tidligere ble presentert under et orienteringsmøte. Innspillet er forsøkt gjengitt med de reaksjonene som kom opp under orienteringen.

Det er generell interesse for å ha rein i området og at disse halvtamme dyrene er godt integrert med den etablerte ferdse og utbygging i området. Det forventes at kommunale utviklingsplaner blir forvaltet slik at videre utvidelser av hytteområder i minst mulig grad berører trekk områder for rein. Det er også viktig at en videre forvaltning av områdene ikke beskranker det som allerede er opparbeidet gjennom mange år med sleper, stier og løyper. Det er stort sett ukjent for allmenheten hva som eventuelt skjuler seg i området som kan ha kommersiell interesse. Geologien tilsier at det kan være mineraler som kan være interessante i området. Andre senario kan være energi ressurser og mulig utnyttelse av disse.

Bakgrunnsinformasjon som det henvises til er gammelt materiale for den delen som omfatter villrein, ref NINA temahefte fra 2004 og notat utarbeidet av Drammensdistriktets skogeierforening 1992. Det er kjent kunnskap at DN (Direktorat for Naturforvaltning) har bommet kraftig ved beregning av Hardangervidda villrein bestand. Det er derfor grunn til å tro at området ikke har fått stor oppmerksomhet tilknyttet villreinforvaltningen i området. Det er også et faktum at rein stammen opprinnelig er fra en tamreindrift. Det er lite fakta om de genetiske og helsemessige forholdene til den aktuelle stammen og hvor stor betydning denne har for et fremtidig mangfold.

Det er en sterk interesse for å beholde en reinstamme i området siden disse kan oppleves på svært nært hold sammenlignet med ekte villrein og at dyremangfoldet beriker naturopplevelsen i fjellet.

Som meget aktiv jeger i og utenfor Norge med generell interesse for dyrevelferd og forvaltning er det naturlig å betrakte den aktuelle reinstammen i Norefjell-Reinsjøfjell området som langt mer tolerant ovenfor menneskelig aktivitet. Ved to tilfelle denne sommeren har vi gått tur i fjellet og rastet der streifende ungbukker har kommet helt inn på noen meters avstand og til og med lagt seg ned på 12-15 meters avstand. Andre steder der tamrein driften har opphørt slik at dyrene beveger seg fritt og etter egne behov viser at sameksistensen mellom menneskelig aktivitet og rein gir en høy toleranse grense hos dyrene. Ref <https://forskning.no/miljoteknologi-naturressursforvaltning-kulturlandskap/rein-idyll/705784>

Ref punkt 4.3 Et annet faktum er at vi i senere tid har opplevd flere reins kadaver som også skaper spørsmål til stammens helse tilstand. Denne vinteren har vi kommet inn på to kadaver med kort avstand som er relativt ferske, uten synlige skader fra bitt eller brudd og tegn på at de er blitt jaget. Dette finnes det lite offentlig informasjon om og mulige årsaker til at dette skjer. Det hevdes i høringsutkastet at stammen har høy kondisjon, hvilken bakgrunns informasjon ligger til grunn for denne påstand.

Det savnes også en visualisering av det som er i ferd med å skje som konsekvens av den klimatiske endringen vi er inne i og at stigende temperatur medfører at skogbeltet/tregrense årlig stiger med en meter i gjennomsnitt i Norden.

Siden bærekraftig beite arealer allerede blir betraktet som oversteget med en stamme på rundt 570 vinterbeitene dyr vil stammen måtte beskattes sterkere i tiden fremover.

Som en del av kommentarene til areal plan oppfordres det til bruk av sunn fornuft. Under punkt 4.5 opplyses det om mulig tiltak som begrenser aktiviteter og det kan være aktuelt men det oppfordres til å være realistiske og bygge på fakta i forhold til mulig begrensende tiltak for friluftaktiviteter. Ref tidligere henvisning til forskningsartikkel.

Fiske ressurser i området: Det er et godt potensiale for fiske i området men det er også et faktum at svært mange vann er lite kultivert og at store mengder ørekyte fortrenger og forringer ellers gode fiskevann. Det er lite i

planleggingen som favoriserer en god plan for kultivering slik at dette kan bli en langt mer attraktiv ressurs i området. Dette kan være med på å skape noe av den WOW faktoren som er ønsket.

Jakt og friluft nevnes som faktorer der ECHA jobber med et høringsutkast tilknyttet rifle ammunisjon og blyforurensning, alternativet til bly er langt mer uberegnelig og erfaringer fra Jan C. Holmgren viser at sikkerheten reduseres med kobberkuler. Sikkerhet i fjellet må også være en del av den sameksistensen vi er ute etter sammen med humaniteten i forhold til de fangstmetoder vi bruker. Det er ikke lenge siden vi gikk tilbake til bly i hagleammunisjon.

Foreslåtte retningslinjer s 33-40 mener jeg blir alt for rigide og minimalt fleksible. Det kan samtidig se ut til at retningslinjene er etablert på et veldig tynt fakta grunnlag og at det må utføres nye vurderinger og studier. Det legges ikke til rette for fremtidige justeringer, evalueringer og dette må bli en del av planarbeidet. Om vi i verste fall får et utbrudd av CWD og stammen blir utryddet har vi ingen verdi av plantiltaket.

Hilsen
Hans Jørgen Rånes

From: Grete Og Hans Jan Bjerkely <gretehans@halden.net>
Sent: søndag 6. oktober 2019 20:09
To: postmottak@bfk.no
Cc: post@ovrereinsjofjell.no
Subject: Høringsuttalelse reg.plan Norefjell - Reinsjøfjell

Hei!
Vedlagt følger en høringsuttalelse til regionplanen. Med hilsen Hans Jan Bjerkely

Denne e-posten er sjekket for virus av AVGs antivirusprogramvare.
www.avg.com

Buskerud Fylkeskommune
postmottak@bfk.no

Fylkesmannen i Oslo og Viken
fmovpost@fylkesmannen.no

Rakketjern Tun- og Hytteforening (RTH)

7. oktober 2019

KOMMENTARER TIL FORSLAG TIL REGIONAL PLAN FOR NOREFJELL - REINSJØFJELL

Viser til mottatt forslag til Regional plan for Norefjell-Reinsjøfjell hvor RTH har følgende kommentarer:

- *RTH er sterkt i mot mer utbygging mellom dagens hyttebebyggelse og fjellet. RTH er også sterk i mot utbygging av alpin infrastruktur på Norefjell utover tilstøtende områder til eksisterende anlegg.*
- *Hyttefelt, veier og alpinanlegg som tar i bruk nye arealer mot vassdrag, skoggrense og høyfjellet vil ødelegge naturverdiene og sterkt forringe friluftsverdiene i Sigdal kommunes del av Norefjell. Brukerne ønsker opplevelser i urørt natur, moa. utbygging må skje nedover mot sentrum og ikke oppover i fjellet.*
- *Framtidig hyttebygging, også innenfor vedtatte planer, må i mye større grad ta hensyn til landskap, natur og tradisjonelt friluftsliv. Det er også viktig at det tas større hensyn til brukerne av fjellet når utforming av løype- og stiplaner.*

Utbyggingsplan fra Sigdal kommune:

I kommunedelplanen til Sigdal er det foreslått omfattende utbygging i de viktigste gjenværende friluftsområdet på Norefjells vestsida. Store deler av foreslåtte utbyggingsområder, med byggegrense helt opp til fjellet, er kartlagt som svært viktige friluftsområder. Konsekvensene blir meget alvorlige både for eksisterende friluftsliv og vil ikke minst ramme de kommende generasjoners friluftsmuligheter.

Byggegrense mot fjellet:

Planforslaget beskriver Friluftssonen som et belte mellom Fjellsonen og Utbyggingssonen. Friluftssonen er imidlertid helt utelatt i et av de aller viktigste friluftsområdene mot fjellet på strekningen mellom Gamleseter-området og Djupsjøen-området. Her foreslås Utbyggingssonen lagt helt opp til Fjellsonen.

RTH ber at det legges inn en Friluftssone øst for Kjøla-vassdraget, Gamleseterområdet til Djupsjøen, og inn mot fjellet. Dette for å sikre områdene mellom eksisterende bebyggelse og fjellet skjermes mot ytterligere utbyggingstiltak. Dette er blant de aller viktigste friluftsområdene på Norefjell med skiløyper, stier og stor ferdsel.

Videre bør utbygging innskjerpes i fjellet over Tempelseter, mellom Djupsjøen mot Krødsherad ved Øvre Djupsjøløype, og områdene ved Hornsjøen.

Utbyggingsområder:

Bygg og bygeområder må tilpasses topografien på en god måte slik at skjemmende plasseringer unngås. Gjeldende praksis viser dessverre alt for mange eksempler på meget eksponert bebyggelse på høyder og rygger i terrenget. RTH ber derfor om at praksis for plassering av bebyggelse skjerpes betraktelig. Ny hyttebebyggelse øst for Rakktjernåsen mellom fjellet og mot Djupsjøen er et eksempel som ikke bør tillates (se bilde vedlagt).

Flatehogst:

RTH ønsker en overordnede bestemmelser hvor flatehogst ikke tillates. Det er dessverre flere eksempler på at nærmest all skog fjernes i store områder før utbygging skjer. Det må stilles krav til at det vegetasjon bevares slik at det harmonerer med omgivelsene for at skjemmende utbyggingsfelt unngås. Ved planlegging av utbyggingsområder må gjeldende skiløypetraser og stier opprettholdes med god margin og i tilfeller hvor skiløyper krysser vei må det bygges tunnel eller bro.

Eggedal som turistdestinasjon:

RTH er positive til tiltak som forsterker Eggedals som turistdestinasjon, men da må dette skje i lavere deler av fjellet og ned mot sentrum av Eggedal. Vi ønsker at Eggedal sentrum blir en attraktiv fjellandsby som yter tjenester og tilbud til alle brukere av fjellene i nordre del av Sigdal kommune.

###

For Rakktjern Tun og Hytteforenig,

Hans Henrik Westberg
Styreleder

Adresse: Otto Rugesvei 21b, 1361 Øsyrtås
Mail: hhw@westberg.no

Kopi: Sigdal Kommune, post@sigdal.kommune.no

Merknader til planprogrammet for Regionalplan for Norefjell- Reinsjøfjell 2019 – 2035

Flå, 8.oktober 2019

Som hytteeier på Øvre Reinsjøfjell og aktiv bruker av Norefjell og Reinsjøfjell, ønsker jeg å komme med noen merknader til planprogrammet. Kort summert omhandler merknadene følgende hovedpunkter:

- Gjeldende planverk ivareta ikke villreinen i området
- Potensiell fortetning/hytteutbygging og ferdsel vil utfordre villreinen ytterligere
- Naturmangfoldloven er ikke ivaretatt eller drøftet

Formålet med planen

Formålet med regional planen er å komme fram til en langsiktig og helhetlig strategi for bruk av fjellområdene. Gjennom helhetlige vurderinger skal blant annet villrein, lokal nærings- og samfunnsutvikling og friluftsinnteresser søkes ivaretatt.

I denne sammenheng er det viktig å bemerke at bakgrunnen for denne planen er miljødirektoratets forventning om at arealforvaltningen av området tar tilstrekkelig hensyn til at villreinen er en norsk ansvarsart, og at planen i hovedsak dreier seg om arealforvaltning som skal balansere bruk og vern, med vekt på at man skal bevare villreinen og artsmangfoldet i fjellområdet.

Villreinen

I konsekvensutredningen for villreinen på Norefjell og Reinsjøfjell er det angitt områder som gjør villreinen særlig sårbar, som Flatvollen og trekkpassasjen på fylkesvei 287, kalvingsområdet under 1000 moh på Norefjell og arealet for planlagt utvidelse av alpint anlegg på Norefjell. At områdene er utsatt skyldes i hovedsak økt hyttebygging og økt ferdsel. Konsekvensutredningen konkluderer med at volumet/omfanget av hyttebygging og reiseliv antas å overskride bæreevnen for villreinstammen betydelig på sikt. Jfr. utkast til Regionalplan

Nærings- og samfunnsutvikling

Det planlegges hyttebygging i området Kollen ikke langt fra trekkpassasjen ved Flatvollen og ved Vollsætran ikke langt fra kalvingsområdet. Videre vil planlagte alpinanlegg forsyne seg av villreinens beiteområde. Hyttebygging i nye områder ved Djupsjøen-Gamlesetra og Tempelseter-Issjøen samt Sandvasseter vil bidra til økt ferdsel i fjellet i villreinens beiteområde.

Antall etablerte hytter/fritidsboliger innenfor planområdet i 2018 er ca.7000. Potensialet i vedtatte kommuneplaner og reguleringsplaner per 2018 anslås ca. 8.000 nye enheter. Altså mer enn en fordobling av antall hytter. Det vil øke ferdsel og friluftsliv og dermed påvirke fjellområdene som er forbeholdt villrein

Friluftsliv

Fjellet byr på turmuligheter året rundt, naturopplevelser, jakt og fiske, dyre- og fugleliv. Det tilbyr et naturmangfold som er til låns og som må behandles deretter. Men det går en grense for hva naturen kan tåle av ferdsel og hyttebygging før det går ut over plante- og dyreliv og dermed attraktiviteten. Forutsetningen for næringsutvikling og verdiskaping er at fjellområdet oppleves som attraktivt, noe som betinger at naturen ivaretas. Når hytteutbyggingen i et område øker fra 450 til 1500 hytter så kan fjellet miste sin attraksjon og bli noe helt annet enn det som var intensjonen for de som allerede bruker

området. Hyttebygging og ferdsel i stort omfang er derfor et inngrep mot fjellnaturen og attraktiviteten, og må begrenses.

Innspill til planprogrammet

I referatet fra konsekvensutredningen om villreinen, står det at planlagt volumet av hyttebygging og reiseliv (Jfr. utkastet fra mars 2019), som i hovedsak blir å finne i utbyggingssonene, anses å overskride bæreevnen for villreinstammen betydelig.

Hvis man lar dette skje uten å begrense hytteutbyggingen, bryter det med Naturmangfoldloven. Naturmangfoldloven, med føre var-prinsippet er et grunnleggende forvaltningsprinsipp for alle myndighetsområder, som også må komme til anvendelse her. I lovens §5 om forvaltningsmål for arter, står det: *«Målet er at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder.»*

Konsekvensutredningen gir også kunnskap om villreinens bestandsituasjon, og om hvilke farer som truer bestanden. I lovens §8 om kunnskapsgrunnlaget står det: *«Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om artens bestandsituasjon.»*

Videre kommer det frem at det trengs mer kunnskap om villreinen og farene i området. Om dette sier naturmangfoldloven i §9 også kalt føre var-prinsippet: *«Kunnskapsmangel eller usikker kunnskap skal ikke kunne brukes som begrunnelse for å la være å treffe tiltak for å redusere en risiko for alvorlig eller irreversibel skade i naturmangfoldet.»*

Av dette følger at ytterligere hyttebyggingen/alpinanlegg kan føre til en irreversibel skade av naturmangfoldet og må stanses.

Konklusjon

Nærings- og samfunnsutvikling:

Nye utbyggingssområder som er markert i kart 9 fra 1-7 må tas ut av utbyggingssonen og omdefineres som landbruks-, natur- og friluftssone. Hvis det er slik det blir sagt i konsekvensutredningen at volumet av hyttebygging og reiseliv vil overskride bæreevnen til villreinstammen betydelig, så må man foruten å gjøre om nevnte deler av utviklingsområdene til landbruks-, natur- og friluftssone også begrense antall hytter i utbyggingssonene.

Alpin infrastruktur:

Nye alpinanlegg må ikke tillates da disse i stor grad legger beslag på områder i fjellsonen som er forbeholdt villreinen. Fjellsonen er som kjent definert som den strengeste sonen der villrein og uberørt natur er høyt prioritert.

Friluftsliv:

Friluftaktiviteter i fjellet må skje ut i fra hensynet til villreinens arealbruk, og bevaring av artsmangfoldet. Kommunene kan gi føringer som begrenser ferdsel i avgrensede områder med hjemmel i plan- og bygningsloven, og Staten kan regulere ferdsel gjennom naturmangfoldloven. Derfor er det viktig at det lages en felles sti- og løypeplan som tar disse hensynene.

Det er nærings- og samfunnsutviklingen og friluftslivet som må tilpasse seg villreinens og artsmangfoldets villkår og ikke omvendt.

Mvh Odd Grimm Torstensen, Øvre Reinsjøen 61, oddtors@online.no

Thor Erik Jelstad
Søyaveien 157
3340 Åmot
tejelstad@gmail.com
Tlf. 9086 8938

Åmot, 6.10.2019

Til

Buskerud fylkeskommune

Uttalelse til Regionplan for Norefjell-Reinsjøfjell

Viser til høringsbrev og dokumenter lagt ut på fylkeskommunens nettsider. Som hytteeier på Sigdalsiden av Norefjell, aktiv naturverner og ellers meget godt kjent i Norefjell-Reinsjøfjell ønsker jeg å komme med høringsuttalelse.

- *Min viktigste innvending er at metningspunktet for Norefjell-Reinsjøfjell for lengst er nådd og utbygging må begrenses til fortetting i eksisterende områder. Hensynet til villrein, øvrig naturmangfold og friluftsliv må nå prioriteres foran økonomiske interesser.*
- *Krødsherad og Sigdal har parallelt med regionplanen lagt fram kommunedelplaner som på viktige punkter bryter med regionplanen. Det har medført en kaotisk og uakseptabel planprosess.*
- *Fylkesmannen har gjennom sin deltakelse i regionplanen stilt seg bak en plan med utbyggingsområder de i andre sammenhenger har fremmet innsigelse til. Fylkesmannen har ved det stilt seg i en posisjon hvor de vanskelig kan ivareta sin rolle i å påse at nasjonale og viktige regionale interesser blir ivaretatt.*
- *Det mangler konsekvensutredning for friluftslivet.*
- *Utover villrein mangler det konsekvensutredning for naturmangfold. Det mangler også naturfaglige undersøkelser. Kjente, regionalt viktige naturinteresser er ikke omtalt og ikke hensyntatt.*
- *I formålet med regionplanen må ivaretagelse av naturmangfold, ikke bare villrein, sidestilles med de andre formålene.*

Historikk

Etter mitt syn er det nødvendig å se planforslaget i sammenheng med vedtatte planer og den pågående planprosess med kommunedelplaner i Sigdal og Krødsherad.

Endringsblindhet, eller «Shifting Baseline Syndrom», som det også heter, er et uttrykk som beskriver hvordan vi gradvis mister kunnskapen om hvordan naturtilstanden var tidligere. Det gjør det lettere å godta endringer fordi vi bare vurderer situasjonen slik den er i dag og glemmer hvordan det en gang var. Og det er vel få steder dette fenomenet passer bedre enn på Norefjell og som har skapt grunnlaget for en bit-for-bit nedbyggingen av fjellet som savner sidestykke. Planer som var utenkelig for et par tiår siden blir nå akseptert, dessverre også av miljømyndighetene.

Det er derfor nødvendig å gå litt tilbake i tid for å forstå hva som har skjedd med Norefjell.

Da kommunedelplan for Gulsvikfjellet var på høring i 2003 med forslag om i overkant av 600 hytter, fremmet så vel Fylkesmannen som Direktoratet for Naturforvaltning innsigelse. De begrunnet det med at *«planene er i strid med Norges ansvar for forvaltning av villrein og dens leveområder, rammene for forvaltning av vernede vassdrag og ivaretagelsen av et nasjonalt viktig fjell- og friluftsområde»*.

Etter sterk lobbyaktivitet, spesielt fra Høyres Trond Helleland, satte Børge Brende i Miljøverndepartementet innsigelsene til side og åpnet for 420 hytter og skrev at

«Miljøverndepartementet mener samtidig at det ut fra den totale belastningen på Norefjellsområdet er viktig at omfanget av hyttebyggingen vurderes nøye».

I 2012 dukket det opp planer om nærmere 1.000 nye hytter på Gulsvikfjellet i Flå. Fylkesmannen begrenset innsigelsen til et planlagt utbyggingsområde i tilnærmet snaufjell på Kalvelifjellet, mot Krødsherad grense. Det var etter at Kommunaldepartementet hadde begrenset Fylkesmannens mulighet til å fremme innsigelse. Kalvelifjellet er et område som inngår i villreinens kalvingsområde – se for eksempel arealbrukskartet på villrein.no.

Miljødirektoratet skrev nå *«Miljødirektoratet [mener] at en utbygging av HV19 [Kalvelifjellet] ikke vil komme i konflikt med miljøinteresser av nasjonal eller vesentlig regional interesse. Vi vil derfor tilrå at innsigelsen fra Fylkesmannen i Buskerud ikke tas til følge»*. Dette på tross av planene denne gang var langt mer inngripende, både i forhold til villrein og til friluftinteressene. Kommunaldepartementet avgjorde som forventet saken til utbyggernes fordel.

Den andre store saken er planene for Norefjell Vest på Sigdalsiden. Etter langvarig strid avgjorde miljøverndepartementet denne saken i 2005. Både departementet og Direktoratet for Naturforvaltning støttet Fylkesmannens innsigelse og departementet skrev:

«Det er likevel grenser for hvor omfattende utbygging som kan tillates dersom området skal ivaretas som et attraktivt friluftsområde.»

og videre:

«Departementet er enig med fylkesmannen i at en utbygging som planlagt på Norefjell Vest vil ha en vesentlig betydning for reinen i den forstand at den bidrar til generell økning i aktivitets- og ferdselspresset på villreinområdet. Behovet for å bevare nødvendige leveområder for villrein er presisert i Stortingsmelding nr. 21 (2004-2005).»

I Regionplanen og kommunedelplanen som Sigdal har til lagt fram, er hensynene som var grunnlaget for innsigelsene, som forduftet og det legges fram planer i de områder departementet sa nei til i 2005.

Det samme kan sies om utbygging av Reinsjøfjell hytteområde i den viktige trekkveien og «flaskehalsen» for villreinen mellom Norefjell og Reinsjøfjella.

Dette illustrerer hvordan hensyn til friluftsliv, villrein og naturmangfold drives fra skanse til skanse og tidligere statlige innsigelser og avgjørelser blir ignorert.

Krødsherad har i motsetning til Flå og Sigdal fram til nå i større grad greid å konsentrere utbyggingen, med den følge at konfliktene der har vært mindre. Med regionplanen og forslag til ny KDP går kommunen bort fra denne linja. Det er sterkt beklagelig.

Foto: Områdene nord for Laksejuv er Norefjells perle. Her vil grunneier og kommune ha omfattende utbygging. Det er negativt for rovfugl, villrein og friluftslivinteresser.

Friluftsliv

Som det er påpekt i flere tidligere plansaker er store deler av Norefjell-Reinsjøfjell et **svært viktig friluftsområde**. Det framgår også av klassifiseringen i Naturbase. Det faller også inn under det som iht. retningslinjene fra regjeringen kan danne grunnlag for statlig innsigelser¹.

*Med bakgrunn i denne klassifiseringen og den betydning Norefjell-Reinsjøfjell har som friluftsområde for store befolkningsgrupper, burde det vært en **konsekvensutredning** for planens betydning for friluftslivet.*

Områder som det planlagte og helt nye utbyggingsområdet i Krødsherad nord for Laksejuv og de svært omfattende planene som er lagt fram på Sigdalsiden, fra Tempelseter til Krødsherad grense, bryter med hensyn til friluftslivet. Det er viktig å påpeke at i forbindelse med utvidelsen på Gulsvikfjellet i 2012 kom det inn massive protester fra de som hadde hytte der fra før. Det ble endog satt i gang en underskriftskampanje med nærmere 300 underskrifter. Hytteeierne følte seg lurt –

¹ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nasjonale-og-vesentlige-regionale-interesser-pa-miljoomradet-klargjoring-av-miljoforvaltningens-innsigelsespraksis/id2504971/>

med god grunn. Fritidsbeboerne – de som har brakt velstand til bygdene – blir ikke hørt i slike saker. Det er ikke overraskende at det oppleves frustrerende.

Det var også massive protester fra hytteeierne i forbindelse med planene for Norefjell Vest i 2005. Mye av grunnlaget for disse protestene var nettopp ut fra hensynet til friluftslivet. Da Miljøverndepartementet avgjorde innsigelsessaken for Norefjell Vest i 2005, var hensynet til friluftslivet et av momentene som gjorde at arealene øst for Gamlesetervannet ble tatt ut. I regionplanen er de tilbake igjen – helt i tråd med de omkamper som hele tiden foregår på Norefjell.

Foto: Det urbane friluftsliv har inntatt Norefjell. Anlegg av «sykkelsti» mellom Tempelseter og Leppejuv.

Villrein

Jeg slutter meg til konklusjonen i konsekvensanalysen til Tor Punsvik:

*«Det volum av hyttebygging og reiseliv som utkastet til Regional plan for Norefjell Reinsjølfjell legger opp til anses å ville overskride bæreevnen for villreinstammen betydelig på sikt. Resultatet vil trolig bli en liten bestand og lite leveområde. **Det anbefales at det ikke planlegges/vedtas ny hyttebygging av betydning og ny kunnskap framskaffes.**»*

Det samsvarer full ut med de faglige råd som har vært gitt tidligere, og med et betydelige lavere omfang av inngrep. Eigil Reimers, som har drevet mangeårige studier av villreinen på Norefjell skriver i en e-post til undertegnede 20.8.2019: *«Jeg kjenner ikke disse nye planene, men på generelt*

grunnlag vil jeg fraråde utbygging i områder som grenser opp mot reinens bruksområder.» Og i et notat ifbm. Områdereguleringsplanen for Gulsvikfjellet i 2012, skriver han:

«Vi har ingen garanti for at dette blir et permanent bruksmønster. Med den omfattende utbygging som har skjedd de siste årene spesielt i den smale migrasjonskorridoren rundt Flenten, er det ikke utenkelig at villreinen «kaster inn håndkleet» og velger enten Reinsjøfjell eller Norefjell som helårsbeite.»

Villreinen på Norefjell-Reinsjøfjell omtales noen ganger som «tam villrein» og «vill tamrein» (sagt for eksempel av prosjektleder Ellen Korvald på informasjonsmøte i Flå 11.9.2019). Og det henvises til de «bestemte villkår» villreinområdet ble opprettet på. Ikke noe av dette har relevans; Norefjell-Reinsjøfjell er et av våre villreinområder og skal behandles deretter.

På ovenfor nevnte informasjonsmøte uttalte prosjektleder Ellen Anne Bye, Krødsherad, at den administrative gruppa for regionplanen hadde «slaktet» Punsviks konsekvensanalyse. Jeg har bedt om, men ikke fått noen dokumentasjon på grunnlaget for denne «slakten». Den ubetenksomme uttalelsen får dermed stå som et uttrykk for manglende faglig integritet som man dessverre alt for ofte finner i kommunal administrasjon.

I plankartet er «flaskehalsen» ved Flenten angitt på en villedende måte i det man får inntrykk av at det er en relativt bred korridor uten bebyggelse. **Faktum er at det nå er praktisk talt sammenhengende seter- og hyttebebyggelse fra Sigdal grense til Reinsjøfjell hytteområde og videre mot Trøgaset.**

Det kan naturligvis være et poeng å stenge for parkering for dagsturister ved Flatvollen i trekkperioden, slik det foreslås, men denne trafikken er minimal sammenlignet med trafikken fra hyttene i området. Det framstår mest som et symboltiltak.

Punsviks konklusjon er etter mitt syn den eneste mulige dersom hensynet til vår nasjonale ansvarsart skal i varetas.

Naturmangfold

Regionplanens omtale av naturmangfold er begrenset til villrein. Det er uakseptabelt. I planområdet er det flere andre viktige naturverdier.

Det er ikke gjort noen konsekvensvurdering for naturmangfold, bortsett fra villrein. Etter min oppfatning må det gjøres. Ivaretagelse av naturmangfoldet må inn som et formål sidestilt med øvrige formål i planen.

Det er heller ikke gjort noen kartlegging av naturmangfoldet. I kommunedelplanen for Norefjell i Krødsherad mangler naturfaglige undersøkelser i de fleste av områdene. Der det er gjort, er den mangelfull. I konsekvensutredningen for denne kommunedelplanen er det flere steder foreslått at naturfaglige undersøkelser gjøres ved utarbeidelse av reguleringsplan, noe som er for seint. Her står det også flere steder at planene ikke berører naturmangfold. Så lenge det ikke er foretatt kartlegging i felt, er det ikke grunnlag for å trekke slike konklusjoner. I kommunedelplanen for Tempelseter-Djupsjøen i Sigdal er naturmangfold tatt inn i konsekvensutredningen, men den er amatørmessig, overfladisk og bygger på mangelfullt grunnlag. Det er heller ikke gjort naturfaglige undersøkelser. Det er nå «toget går», og det er derfor nå det må gjøres en grundig kartlegging av naturmangfoldet med tilhørende konsekvensutredning.

Foto: Ungfugl av kongeørn i all sin prakt. På Norefjell er dens hekkeområder truet av utbygging. Foto: Thor Østbye

Rovfugl er arealkrevende og sårbare arter. I Norefjell-Reinsjøfjell gjelder det arter som fjellvåk, jaktfalk og kongeørn, og kanskje spesielt sistnevnte. Mange års kartlegging har vist at arten i det store og hele greier seg godt i vårt fylke. Men på Norefjell har utviklingen vært negativ. Som følge av den omfattende utbyggingen på Sigdals side av fjellet, har østsiden av Norefjell vært et kjerneområde for kongeørn. Nå ser vi at den er i ferd med å gå tilbake også her. Flere av de gamle, tradisjonelle hekkeplassene står tomme. Og det er vanskelig å se noen annen forklaring enn omfattende utbygging med økt ferdsel og økte forstyrrelser som resultat. De planer som foreligger i de tre kommunene vil medføre sterk økning i ferdselen og vil true de få gjenværende hekkeområdene.

I rundskriv T-2/16, se link i fotnote ovenfor, er kriteriene for innsigelser fra statlig myndighet klargjort fra regjeringens side. Under pkt. 3.6 Arter er nevnt:

«Andre arter som er spesielt hensynskrevende, jf. arter med nasjonal forvaltningsinteresse i naturbase.»

Det framgår av praksis i flere fylker at kongeørn er en art som faller inn under denne kategorien. Likevel er ikke arten omtalt i regionplanen eller i noen av kommunedelplanene for kommunene rundt Norefjell-Reinsjøfjell. Selv ikke Fylkesmannen har nevnt dette i sin uttalelse til Krødsherads kommunedelplan. Det er et eksempel på hvordan naturmangfold blir ignorert – og det i et år hvor FNs naturpanel har lagt fram en rapport som slår fast at tapet av natur er en like stor trussel som klimaendringene. Og i Norge er det fra flere hold påpekt at den omfattende hyttebyggingen i fjellet og fjellskogen er en av de største truslene. Skal vi ta det på alvor så må det omsettes i praktisk handling.

Foto: Skarpnor-Einsetnatten er et viktig område for rovfugl og tåler ingen utbygging.

Planprosess

I sin høringsuttalelse til Krødsherads kommunedelplan for Norefjell kritiserte Fylkesmannen kommunen for å ha sendt kommunedelplanen på høring før regionplanen ble vedtatt. Etter det har Sigdal også sendt kommunedelplan for Tempelseter-Djupsjøen på høring. Denne siste planen inneholder omfattende planer, bl.a. for alpinanlegg, som ikke inngår i regionplanen.

Dette viser at kommunene ikke har til hensikt å innrette seg etter regionplanen, men velger å kjøre sitt eget løp. Ingen som har fulgt utviklingen på Norefjell over tid er overrasket over dette. Det har tidligere vært en rammeplan som ingen har brydd seg om; det er en alles kamp mot alle, med ulykkelige følger for naturverdiene og friluftslivet.

Fylkesmannen har gjennom sin deltakelse i regionplanen stilt seg bak en plan med utbyggingsområder de i andre sammenhenger har fremmet innsigelse til. Fylkesmannen har ved det stilt seg i en posisjon hvor de vanskelig kan ivareta sin rolle i å påse at nasjonale og viktige regionale interesser blir ivaretatt.

Utbyggingsområder

Som påpekt innledning mener jeg at metningspunktet for Norefjell for lengst er nådd og utbygging må begrenses til fortetting i eksisterende bebygde områder. Med Norefjell mener jeg da litt forenklet fra Flenten til Krødsherad. Etter mitt syn burde Trytetjernfeltet, nord for Vollsetra, som ligger inne i gjeldende kommuneplan for Flå tas ut av hensyn til sårbar rovfugl. Snauhaug-Østensetra ligger inne som ensom satellitt, er ikke tatt med i Krødsherads kommunedelplan og må tas ut. Jeg tolker kartet slik at alpin nedfart fra Ravnås og ned på nordsiden av Sortebergflaget ikke ligger i alternativ 1, i motsetning til i kommuneplanen og kommunedelplanen. Det er i det hele tatt vanskelig å tolke planen når det gjelder alpinanlegg/skitrekk, da flere anlegg som ligger inne i gjeldende kommuneplaner ikke framgår av regionplanens kart.

I Nore og Uvdal er det avsatt store områder til utviklingssone. Det er vanskelig å forstå hva som menes. Hva menes for eksempel med utviklingssone i den delen som dekker Skarpnor-Einsetnatten området? Er det tenkt alpinanlegg/skitrekk? Det må stilles krav om konkret angivelse av utbyggingsområder her som ellers i planområdet.

Vann og Vassdrag

Foto: Det siste året er det drevet omfattende, ulovlig snauhogst langs Haglebuelva, mellom Nordbygda og Haglebuvannet.

I Plan- og bygningsloven heter det at det i 100-metersbeltet langs vassdrag skal tas særlig hensyn til natur- og kulturmiljø, friluftsliv, landskaper. Vannressursloven inneholder bestemmelser som skal sikre den økologiske funksjonen til kantsonen langs vann og vassdrag. Tilsvarende bestemmelse finnes i skoglovens bærekraftforskrift.

Praksis viser at kommunene omkring Norefjell-Reinsjøfjell ikke bryr seg nevneverdig om dette. En sykkelsti, som i realiteten er en vei, rundt Istjern ved Tempelseter er et eksempel. Et annet og særlig grovt eksempel er hogsten som det siste året har skjedd en rekke steder langs Haglebuelva, mellom Nordbygda og Haglebuvannet. Formålet oppgis å være bedre utsikt for bilturistene. Det er en sak som nå ligger til behandling hos NVE. I en uttalelse til NVE skriver Fylkesmannen (9.8.2019):

«Fylkesmannens finner det meget beklagelig at inngrepet er gjennomført uten at det foreligger noen tillatelse hverken fra NVE eller Fylkesmannen. Det er også uheldig at kommunen har gitt tilskudd til hogsten uten forutsetning av at tillatelser etter vannressursloven skal foreligge før arbeidet settes i gang.»

Klarere kan det vel ikke sies om Sigdal kommunes saksbehandling – en kommune som ikke alltid er så nøye med å følge lover og regler.

I regionplanen bør det tas inn noe kantsonenes viktige økologiske funksjon og om betydning av å beskytte disse mot inngrep.

Vennlig hilsen

Thor Erik Jelstad

Oslo, 10. oktober 2019

Til Buskerud fylkeskommune

Forslag til Regional plan for Norefjell - Reinsjøfjell - høringsuttalelse

Norsk Friluftsliv viser til brev av 21.8.2019 angående høring av forslag til Regional plan for Norefjell-Reinsjøfjell, (deres ref. 2019/7461-1).

Norsk Friluftsliv representerer de 17 største frivillige friluftslivsorganisasjonene i Norge med til sammen rundt 950.000 medlemskap og rundt 5.000 lokale lag og foreninger. En av hovedoppgavene for Norsk Friluftsliv er å ivareta allemannsretten og det enkle og naturvennlige friluftslivets vilkår i Norge, herunder hvordan vi forvalter våre fjellområder som er viktig for friluftslivet.

Formålet med den regionale planen for Norefjell-Reinsjøfjell er å komme fram til en langsiktig og helhetlig strategi for bruk av fjellområdene. Gjennom helhetlige vurderinger skal blant annet villrein, lokal nærings- og samfunnsutvikling og friluftslivinteresser søkes ivaretatt. Norsk Friluftsliv mener det er viktig og riktig å se arealplanlegging over kommunegrensene for å unngå en bit-for-bit-nedbygging av naturen, og støtter derfor i utgangspunktet formålet med den regionale planen for Norefjell-Reinsjøfjell.

Det internasjonale naturpanelet (IPBES) lanserte 26. mars i år en rapport som er umulig å misforstå: Vi mennesker driver en rovdrift på naturen på en måte som ødelegger selve grunnlaget som vår økonomi, levebrød, matsikkerhet, helse og livskvalitet er bygget på. Tapet av natur er altså en like stor trussel som klimaendringene¹. Etter det, har det kommet flere alarmende rapporter om naturens tilstand. Tap av natur skjer blant annet på grunn av en bit-for-bit-nedbygging av natur uten at noen tar ansvar for helheten eller den samlede belastningen.

Norsk Friluftsliv mener den storstilte utbyggingen av hytter i fjellet som har foregått og fortsatt foregår er et eksempel på en bit-for-bit-utbygging som ikke er bærekraftig. Vi engasjerte oss derfor, sammen med FNF Buskerud, i de storstilte utbyggingsplanene i Turufjell i Flå kommune. Problemet med hyttebyggingen i fjellet illustreres godt i en større artikkel publisert 15. august i år på Jakt og Fiskes nettsider².

¹ <https://www.ipbes.net/news/ipbes-global-assessment-summary-policy-makers.pdf>

² https://jaktogfiske.njff.no/2019/08/regjeringen-har-gjort-det-lette-bygge-med-norsk-natur?fbclid=IwAR0qR7o-iWXYPhfWZ_E5TkJ4_zsK_MXZGuzCNl6bWMr_BcMh82z7Wjg

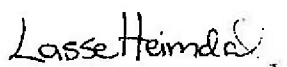
Forslaget til den regionale planen for Norefjell-Reinsjøfjell oppfatter vi i all hovedsak som en utbyggingsplan for hytter, og ikke en plan som skal ivareta naturen og villreinen i området. Villreinen i området har allerede fått redusert sine leveområder betydelig, og ytterligere utbygging i dette området vil sannsynligvis overstige bæreevnen vesentlig. Hvis den regionale planen skal ha noen hensikt, må derfor planen ha villreinen og naturen som fokus og ikke ønske om ytterligere hytteutbygging fra kommunene i området.

Regjeringen og Stortinget har erkjent at den storstilte hyttebygging i fjellet er et problem, blant annet gjennom følgende:

- I *Meld. St 18 (2015-2016) Friluftsliv* står det blant annet at regjeringen vil: *Oppfordre fylkeskommuner med fjellområder med stort utbyggingspress om å utarbeide regionale planer som sikrer ivaretagelse av større sammenhengende naturområder for friluftslivet i fjellområdene og Bedre veiledningen om helhetlig planlegging i fjellområdene, der utarbeidelse av en statlig planretningslinje for deler av fjellområdene kan være en aktuell modell.* Dette gjentas i Handlingsplan for friluftsliv som kom sommeren 2018.
- I Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019-2023 står det blant annet at det er viktig å bevare større, sammenhengende områder uten hyttebygging i fjellområder med stort press på arealene.
- I statsbudsjettet for 2019 står det i KLDs budsjettproposisjon at regjeringen ønsker hyttebygging på en bærekraftig måte, og vil hente inn mer kunnskap om konsekvensene av bygging av hytter i sentrale fjellområder i Sør-Norge.

Til tross for dette ser vi at nedbyggingen av fjellområdene fortsetter, nå også gjennom Regional plan for Norefjell-Reinsjøfjell. Norsk Friluftsliv vil på denne bakgrunnen fraråde mot en plan som legger opp til ytterligere konflikter med naturinteresser i dette området. Som et minimum må det tas hensyn til de konkrete kommentarene til de planlagte utbyggingssonene i uttalelsen fra FNF Buskerud.

Vennlig hilsen
Norsk Friluftsliv

Lasse Heimdal
generalsekretær

Hans Erik Lerkelund
fagsjef naturforvaltning

39

Kongsberg og Omegns Turistforening

DNT Drammen og Omegn

DNT Ringerike

Buskerud fylkeskommune
postmottak@bfk.no

10. oktober 2019

Dette brevet sendes på vegne av: DNT Drammen og Omegn, DNT Ringerike, Buskerud orienteringskrets, NOF avd. Buskerud, Oslofjordens friluftsråd, Kongsberg og Omegns Turistforening, Naturvernforbundet i Buskerud, Norges Jeger- og Fiskerforbund Buskerud, Nedre Buskerud krets av Norges speiderforbund, Buskerud Botanisk forening, Drammen klatreklubb, NOTS Drammen og Omegn, Buskerud KFUK-KFUM Speidere

Høringsuttalelse vedrørende Regional plan for Norefjell - Reinsjøfjell

Innledning

Forum for natur og friluftsliv (FNF) viser til Høring av forslag til Regional plan for Norefjell-Reinsjøfjell, og ønsker med dette å avgi en høringsuttalelse til arbeidet med planen.

FNF er et samarbeidsforum mellom natur- og friluftslivsorganisasjonene på fylkesnivå.

Konklusjon/sammendrag

- Norefjell-Reinsjøfjell er et lite fjellområde som allerede er sterkt presset av fritidsbebyggelse fra alle kanter.
- Kartleggingen av det biologiske mangfoldet i området er lite oppdatert, og før en eventuell utbygging må grundig kartlegging og konsekvensutredning foretas.
- Villreinen i området har allerede fått sine leveområder sterkt innskrenket. Det anbefales at det ikke planlegges ny hyttebygging av betydning, før man vet konsekvensene av allerede planlagt utbygging.
- Medvirkning: DNT bør være med som en sentral part i arbeidet med utformingen av en felles sti- og løypeplan.
- Vi har pekt på flere planlagte utbyggingsområder som må utgå av planen fordi de er i konflikt med villrein eller annet biologisk mangfold. Se avsnittene under «Planlagte utbyggingssoner» lengre ned i dokumentet.

Bakgrunn

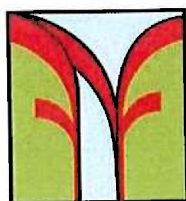
Innledningsvis vil vi utdype vår bekymring for mengden av hytteplaner i fylket. Buskerud har blitt kjent som et av landets fremste fylker for fjell og vinterfriluftsliv, og hyttepresset på de gjenværende fjellområdene er enormt. Veldig mange av kommunene i Buskerud har store planer om utvidelse av sine hyttefelt. De urørte fjell- og friluftsområdene er av stor viktighet, både for lokalbefolkningen og for de som bor i den sentrale østlandsregionen. Planen tilrettelegger for ytterligere hytteutbygging i et viktig og sårbart natur- og friluftsområde. Denne saken er derfor både av nasjonal interesse og av prinsipiell betydning.

Norefjell – Reinsjøfjell er et relativt lite fjellområde som ligger i Buskerud fylke. Fjellet er omkranset av fem kommuner; Nore og Uvdal, Nes, Flå, Krødsherad og Sigdal, som alle har eierinteresser i området. Alle kommunene har fritidsbebyggelse knyttet til fjellområdet, men av ulik mengde. Fjellområdet er et viktig friluftsområde for mange, da det ligger i nærhet til store folkemengder på Østlandet. I området lever også en reinsdyrstamme som trekker mellom Norefjell og Reinsjøfjell, og har således hele fjellområdet som sitt habitat.

Biologisk mangfold

Tidligere i år kom Naturpanelet med en rapport som viser at det biologiske mangfoldet er sterkt redusert, og en tredel av verdens arter står i fare for å bli utryddet. De peker på at arealendringer er den største trusselen mot biologisk mangfold. Med dette til grunn, bør man i mye større grad være føre-var, jf. naturmangfoldlovens §9, og se på den samlede belastningen for et område som en helhet. Norefjell - Reinsjøfjell er et lite og sårbart fjellområde som gjennom lang tid har blitt utsatt for en bit for bit utbygging. Hytteutbyggingene i østlandsområdet må ses på samlet, og konsekvensene dette har på natur- og friluftsområder i regionen må vurderes samlet. Denne planlagte utbyggingen kommer til, hvis realisert, å påvirke det biologiske mangfoldet og føre til en ytterligere oppstykkning og begrenning av arters funksjonsområder. FNF Buskerud mener dette taler for at naturmangfoldlovens §10 om samlet belastning bør komme til anvendelse da, samlet sett, alle inngrepene vil gjøre at store, sammenhengende og lite berørte områder påvirkes negativt.

Den regionale planen har kun gjennomført en konsekvensutredning for villrein, ikke for naturmangfold. Dette er for dårlig, og omfattende kartlegging av naturmangfoldet i området må gjennomføres før planen vedtas. Naturvernforbundet gjennomførte i mai i år en kartlegging i forbindelse med høringen av kommunedelplanen for Krødsherad. De fant mange trua og rødlista arter i løpet av én dag. Vi viser til deres uttalelse til kommunedelplanen for Krødsherad, samt deres uttalelse til denne regionalplanen for nærmere informasjon om de kartlagte artene.

Forum for
natur og
friluftsliv
Buskerud

FNF Buskerud, Nedre Storgate 10, 3015 Drammen
Post: c/o DNT Drammen og Omegn, Postboks 305, Bragernes 3001 Drammen
Telefon: 97722812
E-post: buskerud@fnf-nett.no
www.fnf-nett.no/buskerud
Ogr.nr.: 912 888 193

Villrein

Norge har de siste stammene av villrein i Europa, og et særlig ansvar for å ta vare på arten. Det er en arealkrevende art som flytter seg flokkvis over store områder flere ganger gjennom et år. Reinen på Norefjell – Reinsjøfjell stammer fra tamrein, og er derfor noe mindre skvetne enn villrein. De forvaltes likevel som villrein ved at de jaktes på årlig, og vårt nasjonale ansvar for denne flokken skal være på linje med ansvaret for en annen villrein-flokk; den må tas vare på og hensyntas. Dette fjellområdet er lite, og reinen er allerede presset fra mange kanter. Stadig økende turaktivitet i området påvirker reinen og kan presse den ut av sine sesongbundne områder. Særlig er det viktig å ta hensyn til reinens kalvingsområder, og begrense utbygging tett inntil disse områdene. Vi støtter opp under konklusjonen til Punsvik: *«Det volum av hyttebygging og reiseliv som utkastet til Regional plan for Norefjell – Reinsjøfjell legger opp til anses å ville overskride bæreevnen for villreinstammen betydelig på sikt. Resultatet vil trolig bli en liten bestand og et lite leveområde. Det anbefales at det ikke planlegges/vedtas ny hyttebygging av betydning, og ny kunnskap framskaffes.»*

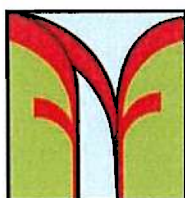
Vi anbefaler på det sterkeste at hyttebygging helt inntil fjellsonen ved reintrekket ved Flatvollen ikke gjennomføres. Dette er en smal korridor for reinen og kan lett bli en barriere mellom viktige vinterbeiter og kalvingsområde, samt sommerbeite. Det ville vært en katastrofe for reinflokken.

Hensynssone vann

Vi påpeker at det er viktig at hensynssonen på 100 meter langs vann og vassdrag overholdes. Norefjell har flere vernede vassdrag.

Medvirkning

Det står i forslaget til den regionale planen at det skal utarbeides en felles sti- og løypeplan for fjellsonen og tilgrensende områder. Dette er bra og nødvendig for å kanalisere ferdselen til områder som kan føre til mindre negativ påvirkning av villreinen og annen sårbar natur, samtidig som det ivaretar friluftsjinteresser. Vi synes det er rart at DNT ikke står sammen med de andre organisasjonene under «ansvar for oppfølging». DNT bør her være med som en sentral part i arbeidet med utformingen av en felles sti- og løypeplan. De har mye kunnskap om ferdsel i sitt stinett og på sine hytter.

Forum for
natur og
friluftsliv
Buskerud

FNF Buskerud, Nedre Storgate 10, 3015 Drammen
Post: c/o DNT Drammen og Omegn, Postboks 305, Bragernes 3001 Drammen
Telefon: 97722812
E-post: buskerud@fnf-nett.no
www.fnf-nett.no/buskerud
Ogr.nr.: 912 888 193

Planlagte utbyggingssoner

Kollen (Flå kommune)

Dette området ligger nær Flatvollen. Utbygging her vil føre til svært uheldig økning i turaktivitet i et særdeles kritisk trekkområde for reinen. I verstefall kan det føre til en fullstendig barriere for reinen, noe som gjør at den må velge mellom enten Norefjell eller Reinsjøfjell. Dette området må ut av planen.

Vollsætran (Flå kommune)

Området har generell stor samlet belastning, og videre utbygging her er uheldig da det er i nærhet til kalvingsområder for reinen. Området må ut av planen.

Laksejuv (Krødsherad kommune)

Området er planlagt i et tidligere urørt område som i tillegg ligger nært reinens kalvingsområde. Området må ut av planen.

Djupsjøen-Gamlesetra OG Tempelseter-Issøen (Sigdal kommune)

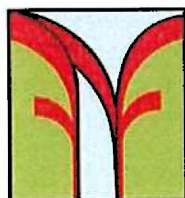
Omfanget av eksisterende og allerede planlagt fritidsbebyggelse er svært stort. En utbygging av hele dette området vil føre til en stor økning i ferdselen i fjellområdene og dermed ytterligere press på villreinområdene. Bebyggelse her i henhold til planforslaget vil gi fritidsbeboerne lite nærturterreng under 1000 meter da utbyggingssonen er lagt helt opptil fjellsonen. Kommunen må redusere dette utbyggingsarealet betydelig. Det bør legges inn en LNF-sone langs hele fjellsonegrensa her av hensyn til naturmangfoldet (inkludert villrein), landskap, friluftsliv, vassdrag, myrområder etc. På den måten får også fritidsbeboerne et nærturterreng i større grad, og bebyggelsen flyttes lengre ned fra fjellsonen. Området slik det er foreslått nå, må ut av planen.

Ved Sandvassetra (Sigdal kommune)

Dette er små områder, men sårbare områder for villreinen da dette er barmarksbeite. Den samla belastningen i Sigdal er allerede stor. Områdene må ut av planen.

Alpin infrastruktur

Det må ikke utvides mer enn det allerede har blitt åpnet opp for i gjeldende planer. Det vil være svært uheldig med ytterligere utvidelse av alpin infrastruktur i fjellet (alternativ 2 og 3), da dette kommer til å beslaglegge enorme områder langt inn i fjellsonen, og medføre stor ferdsel og dermed ytterligere press på villreinområder og biologisk mangfold generelt. FNF Buskerud ser det som naturlig at utvikling av alpin infrastruktur skjer i tilknytning til eksisterende anlegg i Krødsherad (alternativ 1) fremfor å ta i bruk nye natur- og fjellområder.

Forum for
natur og
friluftsliv
Buskerud

FNF Buskerud, Nedre Storgate 10, 3015 Drammen

Post: c/o DNT Drammen og Omegn, Postboks 305, Bragernes 3001 Drammen

Telefon: 97722812

E-post: buskerud@fnf-nett.no

www.fnf-nett.no/buskerud

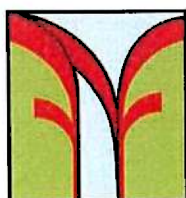
Ogr.nr.: 912 888 193

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Buskerud

Linda Williamsen

Vikarierende fylkeskoordinator

Forum for
natur og
friluftsliv
Buskerud

FNF Buskerud, Nedre Storgate 10, 3015 Drammen

Post: c/o DNT Drammen og Omegn, Postboks 305, Bragernes 3001 Drammen

Telefon: 97722812

E-post: buskerud@fnf-nett.no

www.fnf-nett.no/buskerud

Ogr.nr.: 912 888 193

40

Naturvernforbundet
i Buskerud

Martin Lindal
Bråtan11
3022 Drammen
e-post: martinlindal@hotmail.com
Tlf.: 996 04 555

Drammen 1.10.2019

Til Buskerud Fylkeskommune.

Høyring - forslag til Regional plan for Norefjell - Reinsjøfjell.

Innleiing.

Naturvernforbundet i Buskerud (NiB) viser til Høyring av forslag til Regionalplan for Norefjell - Reinsjøfjell, og ønskjer med dette å kome med eit høyringssvar.

Samandrag:

Norefjell er eit relativt lite fjellområde som allereie er sterkt pressa av fritidsbyggelse.

Fjellområdet er eit viktig friluftsområde og er leveområdet for ein villreinstamme.

Det biologiske mangfoldet i området er lite kartlagt, og det er stor fare for å bygge ned store ukjente naturverdier.

Villreinen er mindre sky enn mange andre villreinstammar, men det er grenser for kva den vil tåle av ferdsel. Konsekvensanalysen for villrein konkluderer med at dersom planane for utbygging blir realisert, vil det føre til eit lite leveområde for villreinen, og redusert stammestørrelse.

Mange av planlagte utbyggingsområde må utgå, fordi dei er i konflikt med villrein, eller anna dyreliv. Krødsherad og Sigdal fekk utarbeidd ein samla plan for Norefjell: Norefjell fra ok til wow.

Konklusjonen vår er at Norefjell er eit overbelasta område. Nye område må ikkje åpnast for utbygging. Naturvernforbundet i Buskerud meiner at store utbyggingsplanar som dette burde utløyse eit krav om konsekvensanalyse med tanke på klimaeffekten.

Bakgrunn:

Norefjell - Reinsjøfjell er eit relativt lite fjellområde som ligg i Buskerud fylke. Det er delt i to områder: Gråfjell - Norefjell i søraust, og Reinsjøfjell i nordvest. Fjellområdet er eit viktig friluftsområde for mange og ligg strategisk til i forhold til mange tettstader og relativt store folkemengder. Fjellet er omkransa av fem kommunar: Nore og Uvdal, Nes, Sigdal, Flå og Krødsherad, som alle har eigarinteresser i området. Alle kommunane har fritidsbebyggelse i området, men med ulik mengde. I 2018 var talet på fritidsbustadar drøyt 6800. I tillegg kjem eit betydeleg tal "varme senger" i Krødsherad.

I området lever ein reinsdyrstamme som er opprinneleg tamrein og som blir forvalta som villrein.

Historikk:

Norefjell er eit lite og sårbart fjellområde, som gjennom lang tid har vore utsatt for ein bit for ein bit utbygging. Mange kommunar rundt fjellplatået har bygd, og har planer om mange nye hytter. Hytter og fritidsbygg er den "nye olja". Det er ei voldsom auke i fritidsbygg på Norefjell. Problemet er at ein blir "endringsblind." Me gløymer kor fort ting endrar seg. Eit godt eks. på dette er utbygginga i Gulsvikfjellet i Flå:

Det starta i 2004, med ein plan på 600 hytter i Gulsvikfjellet. Til tross for innsigelse fra Fylkesmannen og Miljødirektoratet godkjende Miljøvernminister Børge Brende ei utbygging på 420 hytter. Da Miljødepartementet avgjorde saka skreiv dei blant anna: "Miljødepartementet mener samtidig at det ut fra den totale belastningen på Norefjellsområdet er viktig at omfanget av hyttebygginga vurderes nøye." Dei brukte dette argumentet for å redusere hyttetalet fra 600 til 420.

Det gjekk ikkje meir enn 8 år før grunneigarane kom med nye planar.

Da var vurderinga til Miljødepartementet om samla belastning gløymd, og 1100 nye hytter blei godkjende utan store motforestillingar. Dette viser at ting endrar seg fort, og viser også at politikarane er utsett for eit stort press fra utbyggarinteressene. Me meiner at Naturmangfoldloven §10, angående samla belastning, må leggjast til grunn før eventuelle nye utbyggingar blir vedtatt.

Fleire stader er det bygd hytter i snaufjellet og høgt over skoggrensa. Me ønskjer at hyttefelt ikkje blir lagt over skoggrensa og at krattskogen opp mot tregrensa blir spart. Krattskogarealet mellom skoggrensa og tregrensa er viktig for småviltet.

I Reinsjøfjell hytteområde er det bygd hytter svært nær 1000 moh. Det samme gjeld Gulsviksetra-Sauvallnatten. Fleire stader ligger det en betydelig mengde hytter høgare enn 900 moh. Det gjeld Tempelseter, Sandvassmarka og Haglebu.

Hytter ved Sauvallnatten 2019. Foto: Øystein Engen.

Biologisk mangfold.

Det er kort tid sidan at Verdas Naturpanel la fram ein rapport som viser at det biologiske mangfoldet er kraftig redusert, og ein tredel av artene står i fare for utrydding. Ein slik rapport burde føre til at begrepet "føre var" skulle bli viktigare, og at samla belastning for eit område blei meir aktuell problemstilling. I forbindelse med høyringa av kommunedelplan for Krødsherad leigde Naturvernforbundet inn biologar for å kartleggje ein liten del av området. Dei fann mange trua og rødlista arter i løpet av ein dag, bl.anna båndlav (CR), rundhodenål (EN) og huldrestry (EN). Det blei også registrert naturtypelokaliteter, mest sannsynleg med A- verdi. Dette viser at me driv utstrakt planleggjing utan å vite kva verdiar som eventuelt går tapt ved ei utbygging.

Regionplanen omtaler berre villrein. Det er ikkje akseptabelt. Det er ikkje gjort konsekvensutgreiing for naturmangfold, anna enn villrein. Etter vår oppfatning må omfattande kartlegging gjerast før planen blir vedtatt. Rovfugl er arter som er arealkrevjande og sårbare for auka ferdsel. I Norefjell - Reinsjøfjell gjeld dette arter som fjellvåk, jaktfalk og kongeørn. Kartlegging over lang tid viser at utviklinga er negativ for kongeørn. Tidlegare hekkeplasser er nå ute av bruk. Ytterlegare utbygging vil auke presset på arten og kan true leveområdet.

Villrein.

På Norefjell- Reinsjøfjell lever det ein villreinstamme på ca. 570 vinterdyr.

Som opphavelig tamrein er dyra mindre sky enn mykje anna villrein. På grunn av jaktseleksjon er det rimeleg å anta at reinen vil bli meir sky overfor menneskeleg aktivitet i framtida.

Villreinen på Norefjell blir nokre gonger omtala som vill tamrein. Det er irrelevant. Sjølv om området ikkje har status som nasjonalt villreinområde, - har det status som villreinområde, og skal forvaltast som dette. Området er lite, og reinen er allereie pressa fra mange kantar. Det er stor og aukande turaktivitet i området både sommar og vinter, og det er grenser for kva villreinen tåler før ferdsel blir ei trekkbarriere. Undersøkingar i andre fjellområder viser at reinen endrar adferd allereie etter at 10 personar passerer på ein sti i løpet av ein dag. Ved 220 passeringar/dag er det fullstendig blokkering av villreintrekket. Sjølv om reinen her er mindre sky, og fluktavstanden er mindre, er det rimeleg å tru at stor ferdsel også vil skape ei trekkbarriere her. Reinen er særleg sårbar i kalvingstida, og simple med kalv viser større skyhet enn bukkeflokkar. Det er særst viktig å unngå auka ferdsel i kalvingsområda.

Me sluttar oss til konklusjonen i konsekvensanalysen til Tor Punsvik: "Det volum av hyttebygging og reiseliv som utkastet til Regional plan for Norefjell - Reinsjøfjell legger opp til anses som å ville overskride bæreevnen for villreinstammen betydeleg på sikt. Resultatet vil trolig bli en liten bestand og lite leveområde. Det anbefales at det ikke planlegges/vedtas ny hyttebygging av betydning og ny kunnskap framskaffes."

Reinsbukker på Reinsjøfjell 2012. Foto: Øystein Engen.

Fylkesveg 287 krysser Norefjell /Reinsjøfjell forbi Flatvollen. Det er nye hyttefelt på begge sider av reinsdyrtrekket, samt nokre hytter midt i trekkruta til reinsdyra. Dette er ein "flaskehals" for reinsdyrtrekket. Samla sett er mengden inngrep og ferdsel/trafikk svært ugunstig, og et eksempel på korleis utbygging ikkje bør foregå i et villreinområde.

Reinsjøfjell hytteområde 2019. Foto Øystein Engen.

Hensynssone vatn.

Det er viktig at hensynssone på 100 m langs vassdrag blir overholdt.

Norefjell har fleire verna vassdrag. Dei fleste vassdrag på Norefjell blir omfatta av RPR - forskrifta for vassdrag. Me viser også til PBL § 1-8.

Planlagte utbyggingssoner.

Kollen.

Kollen ligg i Flå kommune. Kollen ligg nær Flatvollen og vil forsterke trekkbarrieren mellom Reinsjøfjell og Norefjell. Samla belastning av området er stort og området må ut av planen. Utbygging her kan føre til at reinen må ta eit val mellom Reinsjøfjell og Norefjell.

Vollsætran.

Området ligg i Flå kommune. Området har generell stor samla belastning og ligg nær kalvingsområde til villreinen. Området må ut av planen.

Laksjuv.

Området ligg i Krødsherad. Det ligg nær kalvingsområde, og vil føre til nedbygging av nytt naturområde. Området må ut av planen.

Djupsjøen- Gammelsetra.

Foreslått utbygging av Sigdal kommune. Omfanget av eksisterande og planlagte fritidsbebyggelse er svært stort. Samla belastning i området tilseier at ei utbygging vil føre til stor auka ferdsel i fjellområda, og eit stort press på villreinområda. Området må ut av planen.

Tempelseter - Istjern.

Same omtale som over.

Ved Sandvassetra.

Områdene ligg i Sigdal kommune. Desse områda er små, men sårbare for villreinen da dette er barmarksbeite. Omfanget av eksisterande og planlagt fritidsbebyggelse i Sigdal er stor, og samla belastning i området er stort. Områda må ut av planen.

Teigeseterdalen.

NiB meiner at det er viktig å beholde Teigeseterdalen som ein intakt sidedal opp mot Norefjell. Det er ikke veg innover dalføret i dag, og beskjedne bebyggelse.

Alpin infrastruktur.

Alpin infrastruktur opp til Augunshaug vil ha stor negativ konsekvens. Det må ut av planen.

Skarpnor - Einsetnatten.

I Nore og Uvdal er det avsatt store områder til utviklingssone. Når kommunane snakkar om utvikling er det som regel utbygging dei meiner. Området er viktig for rovfugl og tåler ikkje utbygging.

Tingsjøen.

Det må ikkje byggast meir i området ved Tingsjøen. Det ligg nær kalvingsområde for villrein.

Fra ok til wow.

Krødsherad og Sigdal fekk utarbeidd ein samla plan for Norefjell: Norefjell Fra OK til Wow. Dersom alle planer mot formodning skulle bli realisert vil wow -effekten og attraksjonskrafta bli ein illusjon. Kven vil besøke eit Norefjell som er fyllt opp med hytter og fritidsbygg, og der Villreinen for lengst har blitt pressa ut?

Konklusjonen vår er at Norefjell i dag er eit overbelasta område. Det er ikkje rom for å åpne nye område til utbygging.

Klima.

Det er kritikkverdig at det ikkje er krav om konsekvensanalyse over klimapåverknaden av ei utbygging av den storleik som kommunane har planer om. Det er store konflikter på grunn av vindmølleplanar rundt omkring i landet. Nå viser det seg at all denne nye grønne energien allereie er brukt opp av auka energiforbruk. Den vetlause hyttebygginga i bygdenorge er sannsynlegvis ein av hovedgrunnane til dette. Alle kommunar har utarbeidd klimaplanar. Nye utbyggingsplanar må vurderast i forhold til klimaplanen. Dersom ikkje det blir gjort, har klimaplanane ingen verdi.

Film.

Øystein Engen har laga ein film fra området, Norefjell- Reinsjøfjell, som belyser interessekonfliktene i området.

Den er eit tillegg til høyringa fra NiB. Filmen blir sendt via post.

Naturvernforbundet i Buskerud - Martin Lindal - leiar.

41

Den Norske Turistforening

Buskerud fylkeskommune

postmottak@bfk.no

11. oktober 2019

Høring av Regional plan for Norefjell-Reinsjøfjell -innspill fra DNT sentralt og DNT Drammen og Omegn

Innledning

Den Norske Turistforening (DNT) viser til brev datert 21. august 2019 fra Buskerud fylkeskommune der vi inviteres til å komme med innspill til forslag til Regional plan for Norefjell-Reinsjøfjell 2019-2035. Vi viser også til e-post fra Ellen Korvald der vi fikk utsatt høringsfristen med én dag. Høringsuttalelsen er skrevet i samarbeid med DNT Drammen og Omegn som har hytter og ruter på Norefjell - Reinsjøfjell.

DNT ble etablert i 1868 og er Norges største friluftslivsorganisasjon med over 315.000 medlemmer. Organisasjonen består av 57 medlemsforeninger med tilknyttede lokallag som har ansvar for til sammen mer enn 550 hytter, 22.000 km med T-merkede stier og 5000 km kvista løyper. DNT arbeider for å fremme et enkelt, aktivt, allsidig og naturvennlig friluftsliv og for sikring av friluftslivets natur- og kulturgrunnlag. Dette er forankret i DNTs formålsparagraf.

Som vedlegg til denne høringsuttalelsen ligger utdrag fra en presentasjon av hvordan DNT jobber med villrein. Som det fremgår av presentasjonen, ønsker DNT å være en ansvarlig samfunnsaktør i villreinområdene, og vi vil bidra til en bærekraftig villreinforvaltning. Samtidig ønsker vi å opprettholde et sammenhengende hytte- og rutenett. Vi vil også understreke at uten merkede turruter, vil turfolket i større grad spre seg utover i terrenget og på den måten forstyrre villrein adskillig mer.

Innspill til planforslaget og retningslinjene

DNT har dessverre begrenset kapasitet til å gå inn i detaljene i alle utbyggingsplanene som er innlemmet i planforslaget for Norefjell-Reinsjøfjell. Innspillet vårt er mer av prinsipiell karakter, men inneholder likevel konkrete tilbakemeldinger. For øvrig støtter vi innspillene til FNF Buskerud til de enkelte utbyggingsforslagene.

Som det fremgår av plandokumentene, er formålet med planen (§ 1.1 i forslaget til retningslinjer) å komme frem til en langsiktig og helhetlig strategi for bruk av fjellområdene med fokus på å ivareta villrein, lokal nærings- og samfunnsutvikling og friluftslivsinteresser.

DNT vil kommentere at det er en utfordring å balansere disse tre interessene i et fjellområde som er relativt lite og allerede sterkt utbygd. Kanskje er den eneste måten å sikre denne balansen på å si at det nå er bygd nok hytter i dette fjellområdet? Vi mener også at det bør settes i gang et arbeid for å

hjelp kommunene å finne alternative måter å sikre lokal nærings- og samfunnsutvikling på. Det er lite bærekraftig å fortsette byggingen av private hytter og bidra til en bit for bit-nedbygging av fjellet.

Konsekvensanalysen for villrein fastslår at *det volum av hyttebygging og reiseliv som utkast fra mars 2019 legger opp til, anses å overskride bæreevnen for villreinstammen betydelig*. Med en så klar konklusjon, mener DNT at utbyggingsplanene må reduseres betraktelig. Villrein er en norsk ansvarsart, og vi har et ansvar for å ivareta villreinenes leveområder og bidra en bærekraftig forvaltning av villrein.

Vi vil trekke fram to av fokusområdene i høringen som er ekstra uheldige. Det ene er Kollen i Flå kommune. Her er «fjellsonen med viktige villreinhensyn» smal, samtidig som dette er et viktig trekkområde for villrein. Å tillate ytterligere utbygging nær denne smale korridoren, kan i verste fall føre til at reinen slutter å trekke mellom Norefjell og Reinsjøfjell.

Også det foreslåtte utbyggingsområdet ved Laksejuv i Krødsherad kommune er ekstra uheldig fordi det er inngrepsfritt område og ligger i nærheten av reinens kalvingsområde.

Når det gjelder de tre alternative forslagene til alpin infrastruktur, mener vi at alternativ tre, hvor det skal kunne bygges opp til Augunshaug og videre nordover til Tempelseter-Høgevare (opp i 1300.1400 moh) ikke er forenlig med hensynet til villrein og friluftsliv. Her går DNTs merkede rute til DNT-hyttene på Høge Varde. I dag fremstår disse områdene som inngrepsfrie naturområder. Med en alpin infrastruktur som illustrert i alternativ tre, vil disse områdene reduseres til noe helt annet, og villmarksopplevelsen for friluftsfolket vil forsvinne. Planene ligger i tillegg innenfor et området som er varig sikret som statlig friluftslivsområde.

DNT har i lengre tid frontet at vi mener at alle landets kommuner bør definere en grense mot utmarka; en utmarks-, marka- eller fjellgrense, og at det ikke bør bygges innenfor en definert markagrense eller ovenfor en definert fjellgrense. Vi synes derfor det er positivt at kommunene har definert en slags fjellgrense i dette planforslaget, men ikke at den ligger så høyt som 1000 moh. Noe av poenget med en fjellgrense er at hyttene skal ligge skjult i terrenget og ikke bryte silhuetter. Samtidig ønsker vi at fjellet skal være tilgjengelig for alle. Fjellgrensen i disse områdene bør etter DNTs syn uansett ikke være høyere enn tregrensen. Hytter som allerede er bygd får man ikke gjort noe med, men vi mener det ikke bør åpnes for ytterligere privat hyttebygging over tregrensen.

DNT synes det er positivt at det legges opp til felles sti- og løypeplan for alle kommunene i dette fjellområdet. Ettersom DNT har et hytte- og rutenett i disse fjellene, ber vi om at det tas inn i retningslinjene at også DNT skal involveres i arbeidet.

Vi er fornøyd med at retningslinjene inneholder en paragraf som sier at det ikke skal etableres nye vassdragsreguleringer og nye kraftlinjer i fjellsonen, og at det ikke skal etableres vindkraftanlegg innenfor planområdet. Dette er viktig både for friluftsliv, villrein og naturmangfold generelt.

Når det gjelder retningslinjen om turisthytter, støtter vi formuleringene her, dvs at det ikke skal etableres nye turisthytter eller andre overnattingstilbud i fjellsonen, men at etablerte turisthytter kan moderniseres og utvides når det er nødvendig. Vi er også positive til at det av hensyn til villrein i særskilte tilfeller og i dialog med eier, kan vurderes periodvis stenging av hytter som inngår i tur- og løypenettet. DNT Drammen og Omegn har tre ubetjente hytter i dette fjellområdet; Dalabu, Toveseter og Høge Varde. På Høge Varde er det én gammel hytte der det serveres vafler mm i enkelte ferieuker, og det er en ny selvbetjeningshytte i tilknytning til den gamle hytta.

Spørsmål til innspillet kan rettes til Eva Lill Kvisle, fagsjef naturforvaltning i DNT sentralt, eva.kvisle@dnt.no (mobil: 918 77 043) eller Simon Torgersen, DNT Drammen og Omegn, simon@dntdrammen.no (mobil: 906 23 440).

Med vennlig hilsen

Dag Terje Klarp Solvang

Anne-Mari Planke

Generalsekretær DNT sentralt

Leder friluftslivsavdelingen/ leder
naturforvaltningsavdelingen DNT sentralt

elektronisk godkjent underskrift

Vedlegg: Utdrag av villreinpresentasjon

Hvordan jobber DNT med villrein?

Villreinsamling, dato
Ola Normann, tittel, ola.normann@dnt.no

Foto: Erik Ganner, Sjøerhaug

DNT ønsker å være en ansvarlig samfunnsaktør

- DNT er en stor bruker av fjellet
- Vi har et samfunnsansvar
- Og vi mener at vi tar et samfunnsansvar

Foto: Julie Hase

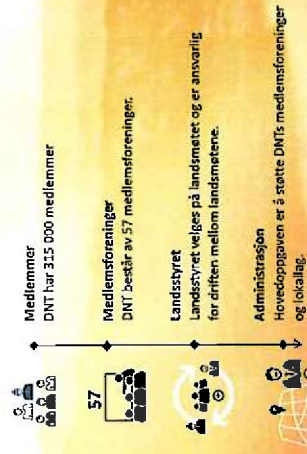

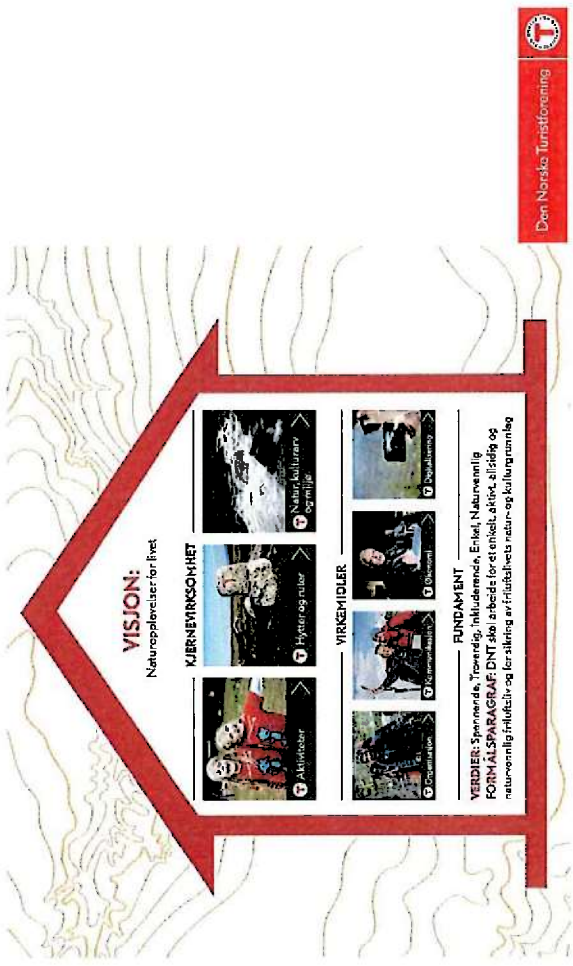
Innhold

- Hvem er DNT?
- DNT i villreinområder
- Hva kan og hva gjør DNT og medlemsforeningene for villrein?
- Hvilke muligheter har vi til å informere?

Organisasjonsstruktur

Natur- og miljøvernstrategi for DNT 2017-2019

vedtatt på DNTs landsmøte i 2016

Ett av tiltakene i tilhørende handlingsplan er:

Bidra til bærekraftig forvaltning av villrein

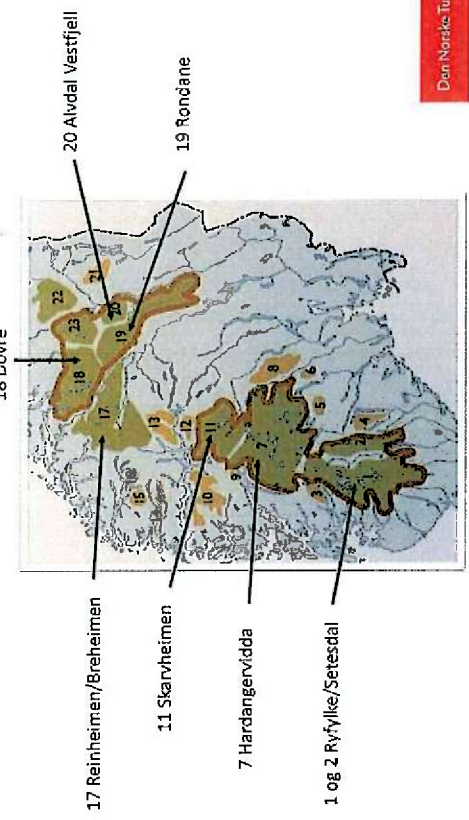

Hytter og ruter

550 hytter 22.000 km² merkede stier 5000 km kvista skiløyper

Hyttene er DNTs stolthet og utgangspunkt for det meste av vår aktivitet. De merkede rutene er DNTs viktigste nettverk for trygg, friluftsliv og kanalisering av ferdsel.

DNT i villreinområder

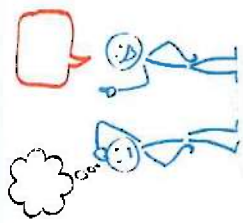

DNTs medlemsforeninger ønsker dialog:

Stavanger Turistforening (STF) har dette avsnittet i vedtatt strategidokument for perioden 2013-2018:

STFs rutenett skal i minst mulig grad være til skade for vern av de sentrale naturverdier som STF ønsker å bevare. I den forbindelse skal STF åpent vurdere å legge begrensninger på egen virksomhet for å ivareta dyreliv og andre naturverdier.

Det skal legges vekt på en faktabasert og faglig vurdering av de virkninger STFs aktiviteter kan ha for villrein og annet dyreliv. Dersom det er nødvendig, eller dersom det er hensiktsmessig for å styrke det samlede tilbudet, skal STF aktivt bidra til en omlegging av rutenettet.

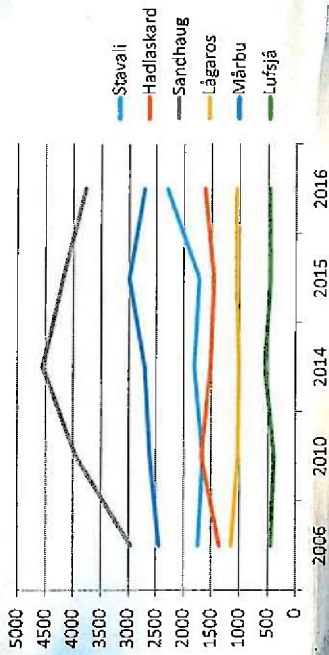

Må se på alle påvirkningsfaktorer/sumeffekt

- DNTs virksomhet
- Andre aktører i villreinområdene (reiseiv, idrett, friluftsliv)
- Hyttefelt i randsonen
- Energiutbygging
- Jakt
- Vei / fernbane
- Annet

Enkelte hytter på Hardangervidda 2006-2016

Eksempler på tiltak og restriksjoner i DNT Oslo sine områder:

Rondane / Alvdal:

- En hytte er flyttet, og Gråhøgdu flyttes i 2019
- Mange ruter er lagt ned eller flyttet
- Alle hytter er stengt 1. mai – 10. juni

Dovre:

- Buss til Snøheim
- Snøheim –restriksjoner på åpningstid, stengt vinter
- Press på åpningstid/utvikling av Reinheim

**Breheimen/
Jostedalssbreen:**

Hardangervidda:

- Selvbetjente åpner ikke før 1. mars (stengt 15. oktober-1. mars)
- Får ikke øke antall senger/problematisk med tekniske utvidelser
- Press for nedleggning av ruter/stenge Hellevassbu

Eksempler på tiltak og restriksjoner i Kristiansund og Nordmøre turistforening sine områder:

- Info generelt, og om kalvingstiden spesielt, på samtidige hytter på Dovrefjell
- Informasjon reimsens liv i høyfjellet på samtidige hytter på Dovrefjell
- Info om aktuelle trekk på hyttene på Dovrefjell
- Info i våre publikasjoner der det er naturlig
- Ingen hytter er stengt og vil ikke bli det
- Nedlagte ruter (vi angir på at vi godtok det):
 - ✓ Vangshaugen – Rauberghytta over Råstu
 - ✓ Grøvdalshytta – Rauberghytta over Storskarhøa
 - ✓ Åmotdalshytta – Grøvdalshytta over Salhøa

Annex:

- Begrense fellesturer på Dovrefjell vinters tid
- Ikke kvistede løyper
- Planlegger kjøtt- og børserom ved nybygg/utvidelse av hyttene
- Ønsker reinsjegeren: velkommen på hyttene i jakta (oppnår god dialog mellom jeger og vandrør)

Den Norske Turistforening

Eksempler på tiltak og restriksjoner i DNT Drammen sine områder:

- Hyttene åpner ikke før 1. mars
- Avklarer med kommunen før vi stikker løypene. Spesielt rundt Lufsjåtangen
- Tett og jevnlig dialog med SNO om hvor villreinen står
- Utarbeider en plan for hva vi gjør hvis det står rein i løypene under sesong. Info til gjester, anmode om å gå en annen rute hvis mulig, osv.
- Stort samarbeidsprosjekt med kommunen («Tettere på villreinfjellet»). Lokale krefter, SNO, fjellstyrene, grunneier osv.
- Ikke planlegge for utvidet sengekapasitet
- Ikke aktiviteter som kiting eller andre aktiviteter som medfører bruk av vidde utenfor løyper/stier
- Prosjekt på Raubhelleren som vil redusere kjøring på vidde, samt redusere faren for forurensning med utslipp av diesel/ølje

Den Norske Turistforening

Eksempler på tiltak og restriksjoner i DNT Telemark sine områder:

- Mogen blir infosenter for villrein – dialog med Villreinsenteret om dette.
- Mogen legger føringer for natur- og miljøfokus ved fremtidig rehabilitering av hytter.
- Vi bygger ikke Nye Mogen og utvikler gamle Mogen, hvis dette betyr en belastning for villreinen. Avventer resultat fersestøttinger og besøksstrategi.
- Stordalsbu mellom Mogen og Kalhovd er stengt i reinsjakk. (DNT Oslo)
- Vi legger inn Stavanger ff sin villrein-setning i vår strategi.

Eksempler på tiltak og restriksjoner i DNT Sør sine områder

- Stenger enkelte hytter i jaktiden.
- Stenger booking når det er ferdselsrestriksjoner.
- Skal flytte Øyuvsbu.

Den Norske Turistforening

Organisering av DNTs betjente anlegg

Hvordan drives de betjente anleggene?

- Alle hyttene har egne bestyrere. Egne driftsselskap eller ansatte bestyrere.
- Foreningene eier anleggene og har ansvar for vedlikehold og investeringer, utviding av standard mv.

Hvem setter premissene?

- DNT har egen overordnet strategi.
- Alle lokallag har egen strategi og egne hytte- og ruteplaner.
- Bestyrere har anledning til å tilby aktiviteter innenfor vedtatte strategier mv.
- Utvikling av anleggene er foreningenes ansvar.

Den Norske Turistforening

Åpningstider og ansvar -hyttene på Hardangervidda

Bergen og Hordaland turlag
Stavali og Hadlaskard

- åpent hele året

DNT Oslo og Omegn

Torehytta, Tyssevassbu, Middalsbu,

Hellevassbu, Lågaros

Kjeldebu, Rembesdalseter :

Stordalsbu:

Helberghytta:

Lufsjå:

Sandhaug:

Litlos:

- 1. mars – 15. okt.

- 1. mars – 18. aug.

- 15. febr. – 15. okt.

- åpent hele året

- 2-4 ukers vintersesong, ca 25. juni – ca 10. sept.

- 2-3 ukers vintersesong, ca. 1. juli – ca. 10 sept.

Selvbetjening fra 1. mars til åpning vinter, mellom vinter-sommersesong og fra stengt betjent hytte til 15. okt.

Åpningstider – hyttene på Hardangervidda

Drammen og Omegn turistforening

Rauhelleren:

Mårbu:

Solheimstølen:

- ca 1 måned vintersesong, 2019: 28. juni – 20. sept.

- ca 1 måned vintersesong, 2019: 21. juni – 8. sept. ++

- ca 1 måned vintersesong, 2019: 28. juni – x sept.

Rauhelleren og Mårbu har selvbetjening utenom betjent sesong.

DNT Telemark

Kalhovd:

Mogen:

- ca 4 uker vintersesong, 2019: 21. juni – 8. sept. + helger

- ca 2-3 uker vintersesong, 2019: 21. juni – 15. sept. ++

Kalhovd og Mogen har ikke selvbetjening. Kalhovd åpen 15. febr. – 15. okt.

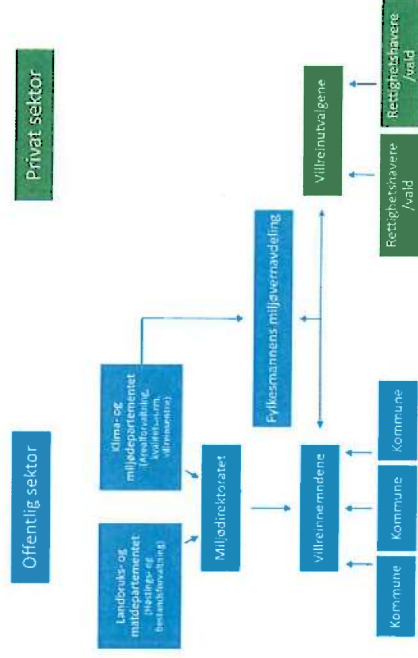

Planlagte utviklingstiltak –hytter på Hardangervidda

- Rauhelleren: Energiløsning
- Mårbu: Ombygging
- Solheimstulen: Ingen tiltak (kun driftsavtale)
- Kalhovd: Ny hytte
- Mogen: Aggregat – ny energiløsning på sikt
- Sandhaug: Sammenbygging mellom hyttene. Aggregat – ny energiløsning på sikt
- Litlos: Nytt bygg
- Haukelister: Stavali
- Stavali: Hadlaskard
- Hadlaskard: Selvbetjente hytter

Organisering av villreinforvaltningen i Norge

DNTs rolle og ansvar i villreinforvaltningen

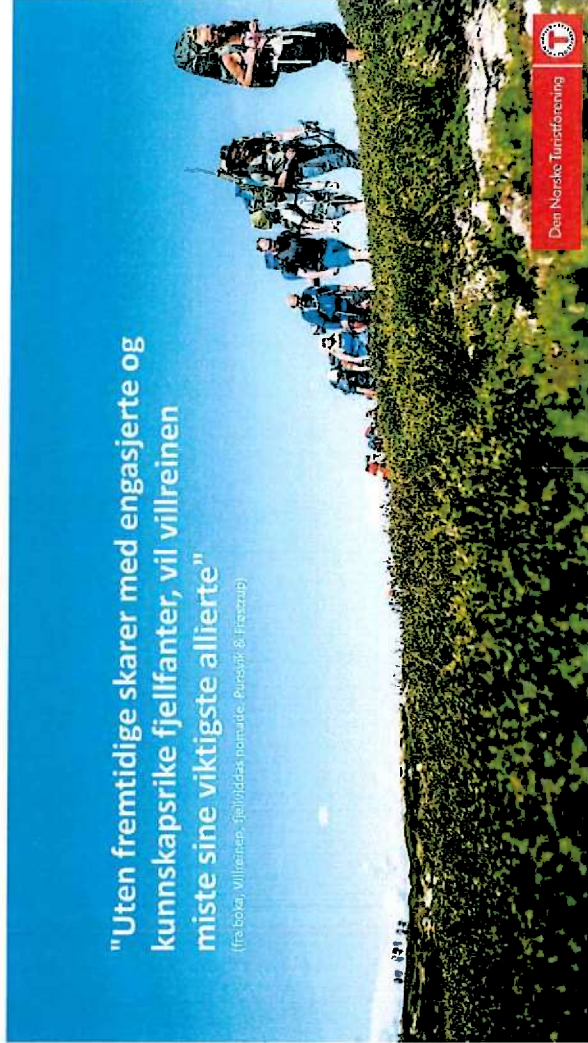
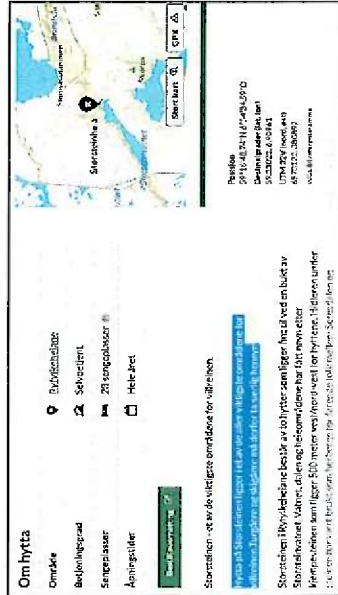
- Med i nasjonalt nettverk for villrein
- Internt nettverk for villrein i DNT
- Bidrar i arbeidet med regionale planer og besøksstrategi
- De tar på samlinger om villrein
- Kanalisere ferdsel (T-merkede stier og kvistede løyper)
- Flytter stier og hytter hvis nødvendig (men trenger sammenheng)
- Stenger hytter til bestemte tider
- Unngår tilrettelegging i bestemte områder
- Inviterer til god dialog ved nyetableringer
- Bidrar til intern info/diskusjon (nyhetsbrev og nettverkssamlinger)
- Informerer medlemmer og brukere av våre tilbud

DNTs muligheter til å informere

- Info på hyttene
- www.ut.no
- www.dnt.no
- Fjell og Vidde
- Turkataloger
- Diverse materiell
- Sosiale medier
- Utdanning -mer om villrein inn i turlederutdanningen

Info om villrein på <https://ut.no/>

"Uten fremtidige skarer med engasjerte og kunnskapsrike fjellfanter, vil villreinen miste sine viktigste allierte"

(fra bokst. Villreinen - fjellviddas nomade, Pernstykk 8. januar)

